વ્યુત્પત્તિ

કીમત ત્રણ આના.

The Department of Public Instruction, Bombay.

A MANUAL

OF

GUJARATI ETYMOLOGY.

COMPILED BY

RAO SAHEB MAHIPATRAM R. NILKANTH,

GUJARATI TRANSLATOR, EDUCATIONAL DEPARTMENT.

SECOND EDITION.—6,000 Copies.

Registered under Government of India's Act XXV. of 1867.

Bombay:
GOVERNMENT CENTRAL BOOK DEPÔT.

1882.

Price Three Annas.

BOMBAY:

PRINTED AT THE "INDIAN PRINTING PRESS."

मुंबई इलाकानुं सरकारी केळवणी खातुं.

व्युत्पत्तिप्रकाश.

रचनार

रावसाहेब महीपतराम रूपराम नीलकंठ,
गूजराती ट्रान्स्लेटर, एज्युकेशनल डीपार्टमेंट.

बीजी आवृत्ति—६,००० प्रत.

मुंबाई:
सरकारी मध्य बुक डीपो.

सने १८८२.

कीमत त्रण आना.

मुंबईमां:
इंडियन प्रिन्टिंग छापखानामां छाप्युंछे.

प्रस्तावना.

केळवणी खाताना सर्वोपरी अधिकारीनी आज्ञाथी आ ग्रंथ जोड्योछे. निशाळोमां बहुधा खप लागे एवा, संस्कृतपरथी बनेला अपभ्रंश, गूजराती शब्दोनी तथा गूजराती भाषामां वपराता साधारण फारसी, अरबी, अने तेओपरथी थयेला शब्दोनी व्युत्पत्ति जणाववानो प्रयत्न आ ग्रंथमां कर्योछे. ए करवामां नीचे लखेलां पुस्तकोनी सहाय लीधीछे:—

विल्सनकृत संस्कृत—इंग्रेजी कोष.

मोनियर विलियम्सकृत संस्कृत—इंग्रेजी कोष.

„ „ इंग्रेजी—संस्कृत कोष.

गोल्दस्तकरकृत संस्कृत—इंग्रेजी कोष.

वाचस्पत्यं.

मोल्सवर्थकृत मराठी—इंग्रेजी कोष.

बीम्सकृत सान्वय (कम्पारेटिव) व्याकरण.

नर्मकोष.

प्रभाकरकृत अपभ्रष्टशब्दप्रकाश.

नवलरामकृत व्युत्पत्तिपाठ.

टेलर अने व्रजलालकृत संस्कृत धातुकोष.

व्रजलालकृत उत्सर्गमाला.

छोटालालकृत गूजराती शब्दमूळ दर्शक कोष.

फार्बसकृत हिंदुस्थानी—इंग्रेजी कोष.

शेक्सपीयरकृत „ „ „

कनूझुल्लुगात अरबी—फारसी कोष.

मुन्तख्ब बुल्लुगात अरबी—फारसी कोष.

लुगाते सुरूरी अरबी—हिंदुस्थानी कोष.

शुद्ध संस्कृत शब्दो गूजरातीमां एटला बधा वपरायछे के तेओने दाखल करतां ग्रंथ बहु मोटो थई जाय, ए माटे तेओने उमेर्या नथी.

पुष्कळ शब्दोनी व्युत्पत्ति जडती नथी माटे तेवा शब्दो पण आ पुस्तकमां लीधा नथी.

आ पुस्तकमां अटकळ उपर आधार राख्यो नथी. जेम बने तेम कल्पित व्युत्पत्तिने वेगळी राखवामे बहु तजवीज करवामां आवीछे. ए काम मारा एकलाथी यथायोग्य बनी शके नहि एवुं मानी गूजरात ट्रेनिंग कालेजना नीचे लखेला शिक्षकोनी जोडे अने ट्रान्स्लेटरनी ओफीसना कामदारोनी साथे विचार अने चर्चा करी ग्रंथ तैयार कर्योछे.

रा० रतनलाल त्र्यंबकलाल.	मुनशी अबदुल्ला.
रा० हरीलाल नारणजी.	रा० बळवंतराम महादेवराम.
रा० मुकुंदराम नित्याराम, बी. ए.	शास्त्री सुखेश्वर बापुजी.
रा० परभुलाल उत्तमराम.	रा० माणेकलाल आशाराम.

प्रथम खरडो बनावी तेमांना दरेक पाठविषे तथा क्रियापद अने तेओपरथी थयला शब्दो तथा परचूरण शब्दो विषे एमनी जोडे विचार कर्यो. एम करवामां मने एमनी तरफथी घणी मदद मळी, अने ग्रंथ सुधर्यो. प्रगट थया पछी जे खोड, के उमेरवानुं वांचनारने तथा शीखवनारने जणाय ते तेमणे कृपा करी ग्रंथरचनारने लखी जणाववुं. बीजी आवृत्तिमां तेपर ध्यान आपवामां आवशे.

आ चोपडीपरथी व्युत्पत्ति शीखववामां पहेला दशपाठ छे ते तो बीजा विषयोना पाठनी पेठे समजाववा अने गोखाववा, अने त्यार पछी क्रियापदो अने तेपरथी थयला शब्दो तथा परचूरण शब्दो छे तेओमांना जे वांचनना पाठमां आवे ते ते वखते शीखववा. आवृत्ति १ ली. सप्तेम्बर सन १८८१.

अनुक्रमणिका.

व्युत्पत्तिप्रकाश.

पाठ १ लो.—जोडायला शब्दो.

केटलाक शब्दो बे के वधारे नाम जोडाईने थयाछे.

(१) एमांना केटलाकने छूटा पाडीए तो वच्चे 'अने' अथवा 'के' आवे. उदाहरण,—माबाप, धणीधणीआणी, लेणदेण, वादविवाद, छालगोटला, पानसोपारी, रसरोटली, रामलक्ष्मण, कौरवपांडव, घांचीमोची, दीकरोदीकरी, इत्यादि.

(२) एवां केटलांक जोडायलां नामनी वच्चे छट्टी विभक्ति अध्याहार होयछे. उदाहरण,—घरधणी, हिंदुस्तान, अंगज्ञान, विद्याशाळा, कुळदेवी, गोपाळदास, उत्तरअरुणप्रकाश, विश्वासघात, इत्यादि.

(३) एम जोडायलां केटलांक नाममां बीजा शब्दोनो अध्याहार होयछे. उदाहरण,—दरियामहेल=दरियाने कांठे बांधेलो महेल. दहींवडां=दहींमां आथेलां वडां. खांडकेरी=खांडनी चासणी पायली केरी. तर्कशक्ति=तर्क करवानी शक्ति. जळकूकडी=जळमां वसनारी कूकडी. मधमाखी=मध बनावनारी माखी. वरराजा=वर एज राजा एटले राजा जेवो बनेलो वर, इत्यादि.

(४) केटलांक नामने बीजुं नाम मानने अर्थे, अडक बताववाने, सगाई देखाडवाने, के बीजा कारणसर जोडवामां आवेछे. उदाहरण,—केशवराय, वल्लभराम, भीमदेव, जगाभाई, भाउसाहेब, रामजीपटेल, मंगळपारेख, रणछोडचोकसी, गुलाबवहु, मोतीकाका, मणीमामा, दादाभाईपारसी, महमदमीआ, गवरीशंकरदीवान, इत्यादि.

(५) केटलाक शब्द विशेषण अने नाम जोडाईने बनेछे. उदाहरण,—बाळचरित्र, महासागर, सूक्ष्मदर्शकयंत्र, मदांध, स्थितिस्थापक, पाछलोपहोर, इत्यादि.

जोडायलां नाम वांचनमां आवे ते शिक्षके जुदां पडावी तेओनो अर्थ, संबंध, वगेरे होय ते तथा बीजां उदाहरण पूछवां.

पाठ २ जो.---एक जेवा देखाता शब्दो.

(१) घणाक बोलमां बे के वधारे भाग होयछे, पण तेमांनो दरेक भाग जुदो पडेलो एकलो वपरातो नथी. उदाहरण,—अजाण्यो (अ+जाण्यो), अपमान (अप+मान), कुकर्म (कु+कर्म), बदचाल (बद+चाल), परोपकार (पर+उपकार), सन्नारी (सत्+नारी), बेशक (बे+शक), सुधारो (सु+धारो), दुर्गुण (दुर्+गुण), कजोडुं (क+जोडुं), निराधार (नि:+आधार), विजोग (वि+जोग), प्रयत्न (प्र+यत्न), अनादि (अन्+आदि), अनुमत (अनु+मत), अणघटतुं (अण+घटतुं), चोपगां (चो+पगां), सकर्मक (स+कर्म+क), गेरहाजर (गेर+हाजर), दूधवाळो (दूध+वाळो), मामलतदार (मामलत+दार), मुखडुं (मुख+डुं), लाडकडी (लाड+कडी), निंदक (निंद+क), आनंदी (आनंद+ई), धनवंत (धन+वंत), स्वच्छता (स्वच्छ+ता), बाळपण (बाळ+पण), मीठाश (मीठ+आश), गुरुत्व (गुरु+त्व), प्रकाशित (प्रकाश+इत), इत्यादि.

(२) जुदा पाडीने एकला वापरवामां आवता नथी एवा भागने उपसर्ग* के प्रत्यय कहेछे. शब्दनी पहेलो एटले डाबे हाथे जोडवामां आवेछे ते उपसर्ग कहेवायछे, अने शब्दनी पछी एटले जमणे हाथे जोडवामां आवेछे ते प्रत्यय कहेवायछे. ऊपलां उदाहरणमां अ, अप, कु, बद, पर, सत्, बे, सु, दुर्, क, नि:, वि, प्र, अन्, अनु, अण, चो, स, गेर, ए उपसर्ग छे; अने वाळो, दार, डुं, कडी, क, ई, वंत, ता, पण, आश, त्व, इत, ए प्रत्यय छे. घणाक उपसर्ग अने प्रत्यय संस्कृत भाषामांथी आवेलाछे, अने केटलाक फारसी अने अरबी भाषामांना दाखल थयाछे.

---

* आमांना अमुकनेज संस्कृतमां उपसर्ग कहेछे अने बाकीनाने आगम कहेछे, परंतु गूजरातीमां ए भेद न राखतां सर्वेने उपसर्ग ए नाम आप्युंछे.

संस्कृत उपसर्ग.

पाठ ३ जो.–भाग १ लो.

गूजरातीमां घणुं करीने वपराता मुख्य संस्कृत के संस्कृतपरथी थयला उपसर्ग—

अ=नहि. उदाहरण,–अखूट=खूटे नहि तेवुं. अशक्य=थई न शके तेवुं. अक्षय=नाश वगरनुं. अयोग्य=योग्य नहि ते. अधीरुं=धीरज विनानुं. अमर=मरे नहि तेवुं, इत्यादि.

अण=नहि. उदाहरण,–अणसमजु=समजे नहि ते. अणघटतुं=घटे नहि ते. अणबनाव=बनाव नहि ते, इत्यादि.

अन्=नहि. शब्दनो पहेलो अक्षर स्वर होय तो 'अ' ने बदले 'अन्' आवेछे. उदाहरण,–अनन्त=अंत नहि एवुं. अनेक=एक नहि ते, एटले एकथी वधारे, घणा. अनास्था=आस्था नहि ते. अनादि=जेने आदि (आरंभ) नथी ते, इत्यादि.

अनु=साथे, मळतुं, पछी. उदाहरण,–अनुपान=साथे पीवानुं. अनुचर=पाछळ चालनार (सेवक). अनुसरवुं=मळतां आववुं, इत्यादि.

अंतर्=मध्ये, मांहे, वचमां. उदाहरण,–अंतःपट=मांहेनो पट. अंतर्धान=अंदर जता रहेवुं. अंतर्गोळ=मांहेथी गोळ.

अति=बहुज. उदाहरण,–अतिनिद्रा=बहुज ऊंघ. अत्यंत=घणुंज. अतिलोभ=बहुज लोभ, इत्यादि.

अधि=उपर, वधारे, बहुज. उदाहरण,–अध्यक्ष=उपरी. अधिपति=उपरी राजा. अधिकारी=उपरी, इत्यादि.

अप=नीचुं, ऊतरतुं, नठारुं, ऊलटुं. उदाहरण,–अपमान=मानथी ऊलटुं ते. अपकारक=मातुं करनार. अपहरण=छीनवी लेवुं. अपभ्रंश =मूळे शब्दनुं अशुद्ध रूपान्तर थवुं. अपशुकन=नठारा शुकन. अपशब्द =नीचा शब्द, गाळ, इत्यादि.

अव=नीचुं, नठारुं, ओछुं. उदाहरण,–अवगुण=नीचा के नठारा गुण. अवदशा=नठारी दशा. अवतरवुं=अव+तॄ=नीचुं आववुं=जनमवुं. अवकृपा=ओछी कृपा. अवगति=नठारी गति, इत्यादि.

उप=पासे, नानुं. उदाहरण,—उपग्रह=मुख्य ग्रहनी आसपास फरनारो नानो ग्रह. उपनाम=मुख्य नामनी साथे बीजुं नाम. उपगुरु=वडा गुरुना हाथ नीचेनो नानो गुरु. उपमंत्री=नानो मंत्री. उपनेत्र=आंखनी पासे राखवानां नेत्र=चश्मा. उपवन=नानुं वन=वाडी के बाग, इत्यादि.

पाठ ३ जो.—भाग २ जो.

क=नठारुं. उदाहरण,—कपूत, कजात, कजोड, कछोरु, इत्यादि.

कु=नठारुं. कुभारजा=नठारी स्त्री. कुबोध=नठारो बोध. कुकर्म=नठारुं काम, इत्यादि.

दुर्=नठारुं, अघरुं, ओछुं. एनुं रूप कोई ठेकाणे दुष् थायछे. उदाहरण,—दुर्गुण; दुर्लभ एटले मळवुं अघरुं ते; दुराचरण; दुर्गंध; दुर्बळ; दुर्जन; दुष्काळ (दुकाळ); दुष्कर्म, इत्यादि.

निर्, निष्=नहि, विना. उदाहरण,—निर्दय, निर्धन, निराश, निर्मळ, निर्जीव, निष्फळ, निष्कपट, इत्यादि.

पर=बीजो, बीजानो, पारकुं. परदेश, परधर्म, पराधीन, परकाया, परलोक, इत्यादि.

परि=चारेमेर, घणुंज, पूर्ण. उदाहरण,—परिमिति, परीक्षा, परिपूर्ण, परिपक्व, परिश्रम, इत्यादि.

प्र=आगळ, बहार, मोटुं. उदाहरण,—प्रख्यात, प्रमुख, प्रदर्शन, प्रफुल्लित, प्रबळ, प्रदेश, प्रयत्न, प्रारंभ, प्रवृत्ति, प्रदीप्त, इत्यादि.

प्रति=ऊलटुं, पाछुं के सामुं, दरेक. उदाहरण,—प्रतिपक्ष, प्रतिवादी, प्रत्युत्तर, प्रतिबिंब, प्रतिदिन, प्रतिवर्ष, इत्यादि.

वि=विशेष, गयेलुं के नथी, जुदुं के बहारनुं, बदलायलुं. उदाहरण,—विजय, विज्ञान, विभाग, विराग, विधवा (वि+धव एटले धणी) जेनो धणी मरी गयेलोछे ते, विफळ, विदेही, विस्मृति, विदेश, विखरवुं, विजाति, विजोग, विकार, विकृति, विचित्र, इत्यादि.

स=साथे, सरखुं. उदाहरण,—सकुटुंब, सकर्मक, सगुण, सजाति, इत्यादि.

सम् के सं=साथे, पूर्ण. उदाहरण,—समक्ष, समर्थ, समर्पण, संताप, संरक्षण, संबंध, संगम, इत्यादि.

सह=साथे. उदाहरण,—सहवास, सहगमन, इत्यादि.

सु (टूंकु रूप स)=सारूं. उदाहरण,—सुकृत, सुबुद्धि, सुकीर्त्ति, सुगंध, सुरूप के सरूप (सु+रूप) एटले सारुं रूप, सपूत, सपात्र, सठेकाणुं, सरस (सु+रस)=सारो रस, इत्यादि.

स्व=पोतानुं. उदाहरण,—स्वदेश,स्वजाति,स्वधाम,स्वभाषा,इत्यादि.

पाठ ४ थो.–फारसी उपसर्ग.

कम=ओछुं, थोडुं,नठारुं. उदाहरण,—कमअकल=ओछी अकल. कमजोर=थोडा जोरवाळो. कमबख्त=भाग्यहीन. कमनसीब, इत्यादि.

गेर=विना, नहि. उदाहरण,–गेरफायदे=फायदाविना. गेरहाजर=हाजर नहि. गेरवाजबी–वाजबी नहि, इत्यादि.

बद=खोटुं, नठारुं. उ०,–बदचाल=नठारी चाल. बदफेल=नठारुं काम. बदबो=नठारो वास, इत्यादि.

बे=विना, नठारुं. उ०,–बेशरम=शरम विनानो. बेहद=हद विनानुं. बेहाल=नठारा हाल. बेअदब=सभ्यता विनानो, इत्यादि.

ना=नहि. उदाहरण,—नादान=डाह्यो नहि. नाखुश, नाहक, नालायक, नादार, इत्यादि.

संस्कृत तथा गूजराती प्रत्यय*.

पाठ ५ मो.–भाग १ लो.

स्वराद्य प्रत्यय लगाडतां मूळ शब्दनो अंत्य अकार अने जातिदर्शक प्रत्यय ऊडी जायछे.

---

* प्रत्येक उपसर्गनो अर्थ टूंकामां लख्योछे तेम प्रत्येक प्रत्ययनो अर्थ टूंकामां जणावी शकाय तेवुं नथी, परंतु तेओना भावार्थ संक्षेपमां जणावी शकाय.

अक. करनार.	अतर. नाम करेछे.
अण. } नाम करेछे.	आई. नाम करेछे.
अणी. } नाम करेछे.	आउ. विशेषण करेछे.
अणुं. } नाम करेछे.	आट. } नाम करेछे.
अणो. } नाम करेछे.	आटो. } नाम करेछे.
अत. नाम तथा कृदंत करेछे.	आड. क्रियापदनो प्रेरक भेद करेछे.

अक.उदाहरण,-रक्ष+अक=रक्षक एटले रक्षण करनार. पाल+अक =पालक एटले पालनार.

अण. उदाहरण,—छांट+अण=छांटण. गोठव+अण=गोठवण. जम+अण=जमण, इत्यादि.

आण.
आणी. } नाम करेछे.
आमण. नाम करेछे.
आमणो-णी-णुं. विशेषण करेछे.
आरो-री-रुं. नाम करेछे, कोईकमां विशेषण करेछे.
आल-लु-ळ-ळु. विशेषण करेछे.
आव. आज्ञार्थमां प्रेरक भेदनो प्रत्यय छे.
आश. नाम करेछे.
ई (सं. इन्-ई). विशेषण करेछे.
ईओ, के इयो. नाम तथा विशेषण करेछे.
इएल, इक, इको. विशेषण करेछे.
इतो-ती-तुं. कृदंत विशेषण करेछे.
इलो-ली-लुं. विशेषण करेछे.
ईश. भविष्यकाळनो प्रत्यय.
उ. नाम तथा विशेषण करेछे.
क. नाम करेछे.
कणो. विशेषण करेछे.
कार.=करनार.
को, की, कुं. विशेषण करेछे.
गर-रो-री-रुं.=करनार. नाम तथा विशेषण करेछे.
गारो.=करनार.
गाळो. मोसम बतावेछे.
डो, डी, डुं. जाति तथा लघुतादर्शक प्रत्यय.
ता.
त्व. } =पणुं.
पण, पणुं. नाम करेछे.
नार-री-रुं.=करनार. नाम करेछे.
मय, मान, मंत. विशेषण करेछे.
मो. अनुक्रममां संख्यानुं स्थान बतावनार प्रत्यय.
यो. भूतकाळनो प्रत्यय.
वट=पणुं.
वटी=राखनार. कंकावटी=कंकु जेमां रहेछे ते. माथावटी=माथा उपर लूगडानो जे भाग रही डाघ पडेछे ते.
वटो.=कबजो, बहार जवुं.
वंत, वान. विशेषण करेछे.
वाळ. सं. पाल्=पालन करवुं.
वाळो-ळी-ळुं. विशेषण करेछे.
वो, वुं. वो काई विशेषपणुं बतावतो नथी. वुं क्रियापद करेछे.
लो. लघुतादर्शक प्रत्यय.
ळो, ळी, ळुं. संस्कृतपरथी गूजराती थयेला शब्दोने लागेलो विशेषणनो प्रत्यय.

फारसी.

इ.=पणुं.
खानुं.=ठेकाणुं.
खोर.=करनार.
गर.
गार. } =करनार.
गीर.=लेनार, जीतनार, जोनार.
ची.=राखनारो.
दान.=राखवानी—मूकवानी जग्या.
दार.=वाळो.
मंद.=वाळो. विशेषण करेछे.
बाज.=करनार.
वान.=वाळो. विशेषण करेछे.
वार.=वाळो.

अणी. उदाहरण,–वळग+अणी=वळगणी. वांझ+अणी=वांझणी. एम कापणी, शीवणी, मापणी, इत्यादि.

अणुं. उदाहरण,–कूटणुं, भरणुं, धरणुं, दळणुं, रांधणुं, विंधणुं, वलोणुं*, वगोणुं*, इत्यादि.

अणो. उदाहरण,–वींजणो. विशेषण नरजातिमां णो, नारीजातिमां णी, अने नान्यतरजातिमां णुं थायछे. उदाहरण,—धावणो, धावणी, धावणुं, इत्यादि.

अत. उदाहरण,–जमत, रमत, बेसत, बधत, गमत, इत्यादि.

जेने छेडे ओ होय तेनो ओ कहाडी नाखी उव करी प्रत्यय जोडवो. इ के ई होय तो तेनी अने प्रत्ययनी वचमां य अने उ के ऊ होय तो व जोडवो. जेमके 'जो' नुं जुवत, 'पी' नुं पीयत, अने 'सू' नुं सूवत.

अतर. उदाहरण,–भणतर,पणतर,जणतर,वणतर,कळतर,इत्यादि.

अन. उदाहरण,–अंजन,मंजन, बंधन,वांचन,वचन, भजन, इत्यादि.

आई. उदाहरण,–लखाई, चोखाई, मोटाई, वडाई, शेठाई, चतुराई, मीठाई, घडाई, इत्यादि.

आउ. उदाहरण,–चडाउ, वगडाउ, उडाउ, इत्यादि.

आट. ,, लपलपाट, सराट, फरसाट, सणसणाट, गडगडाट, गभराट, वणाट, चळकाट, वळवळाट, कलकलाट, इत्यादि.

आटो. ,, बूमाटो, गपाटो, सपाटो, झपाटो, इत्यादि.

आड. ,, जमाड, रमाड, चखाड†, इत्यादि.

आण. ,, कलकलाण, नीचाण, ऊंचाण, वेचाण, इत्यादि.

आणी. ,, भटाणी,शेठाणी, कहाणी, लहाणी, देराणी, जेठाणी, इत्यादि.

क्रियापदमां क्रियानाथ प्रमाणे आणी, आणो, आणुं थायछे; ने विशेषण पण तेना विशेष्यनी जाति प्रमाणे थायछे. उदाहरण,–छपाणो, छपाणी, छपाणुं. उपलाणो देश.

---

* ए शब्दोमांथी अंत्यनो व जतो रहेछे.

† ए शब्दनुं प्रेरक भेदना नियमप्रमाणे रूपांतर थयुं.

आमण. उदाहरण,—लखामण, रंधामण, अकळामण, गभरामण, शीखामण, इत्यादि.

आमणो, आमणी, आमणुं. उ०,—डरामणो, डरामणी, डरामणुं, इत्यादि.

आरो, आरी, आरुं. उ०,—गळीआरो, गळीआरी, गळीआरुं, रंगारो, रंगारी, सहीआरो-री-रुं, पाणीआरुं, मझीआरुं, इत्यादि.

आल, आलु, आळ, आळु. उ०,—दया+आल के आलु=दयाल के दयालु. (संस्कृत लनो गूजरातीमां घणे ठेकाणे ळ थायछे). करुणाळ, करुणाळु, मायाळु, वाचाळ, वटाळ, जीवाळ, लोहीआळ, रेताळ. गूजराती शब्दोमां वाळो, वाळी, वाळुं प्रत्ययोमांना वनो अ थई आळो, आळी, आळुं थायछे. उदाहरण,—घीआळो, घीआळी, घीआळुं, रूपाळो, रूपाळी, रूपाळुं, पांखाळो, पंखाळी, पंखाळुं, इत्यादि.

आव. उदाहरण,—लखाव, बोलाव, इत्यादि.

आश. ,, नरमाश, चीकाश, तीखाश, खटाश, मीठाश, इत्यादि.

पाठ ५ मो.—भाग २ जो.

ई (सं०इन् उपरथी). उदाहरण,—सुखी, दुःखी, वादी, अधिकारी, इत्यादि.

ई. उदाहरण,—सुखी. घणांक विशेषणने नारीजातिनुं रूप ई प्रत्यय लगाडवाथी थायछे. उ०,—पोची, राती, मीठी, गळी, मोळी, लांबी, लाडकी, लीली, इ०.

इयो अथवा ईओ. उ०,—पातळियो, बरोबरीओ, कापडियो, सळीओ, इत्यादि.

इयेल. उदाहरण,—अडियेल, गुणियेल.

इक. ,, —वार्षिक, मासिक, धार्मिक, इत्यादि.

ईको. ,, —मणीको, शेरीको.

ईतो, ईती, ईतुं. उ०,—जाणीतो, जाणीती, जाणीतुं, मानीतो-ती-तुं, इ०.

ईलो, ईली, ईलुं. उ०,—हठीलो, हठीली, हठीलुं, नातीलो, रसीलो, इ०.

ईश*. उदाहरण,—जईश, रहीश, खाईश, लावीश, इत्यादि.

उ. „ हितेच्छु, विश्वासु, उतारु, खेडु, इत्यादि.

ओ. „ कलाइघडो, वडनगरो. ए नरजातिदर्शक प्रत्यय छे.

क. „ ठंडक, बेठक, थानक, इत्यादि.

कणो. „ लडकणो, बोलकणो, मारकणो, इत्यादि.

कार. „ ग्रंथकार, चित्रकार, इत्यादि.

को,की,कुं. „ लाडको, लाडकी, लाडकुं, इत्यादि.

गर, गरो, गरी, गरुं. उदा०,—चूडगर, कारीगर (कार्यकर), कह्यागरो, कह्यागरी, कह्यागरुं, काजगरो, काजगरी, काजगरुं.

गारो. उदाहरण,—कामणगारो.

गाळो. „ लम्बगाळो, केरीगाळो, आंबागाळो.

डो,डी,डुं. „ बापडो, बापडी, बापडुं, भायडो, बायडी, गामडुं, इ०

ता. „ नम्रता, योग्यता, स्थिरता, दीनता, इत्यादि.

त्व. „ दासत्व, पुरुषत्व, गुरुत्व, इत्यादि.

पणुं,पण. „ मोटापणुं, मोटपण, घरडापणुं, घडपण, डहापण, नानपण, अदेखापणुं, सगपण, इत्यादि.

नार,नारो,नारी,नारुं. उदा०,—लखनार, लखनारो, लखनारी, लखनारुं, पाळनार, जनार, वेचनार, इत्यादि.

मय. उदाहरण,—आनंदमय, जळमय, प्रकाशमय, इत्यादि.

मान. „ बुद्धिमान, श्रीमान, शोभायमान, इत्यादि.

मंत. „ बुद्धिमंत, श्रीमंत, इत्यादि.

मो. „ पांचमो, सातमो, इत्यादि.

यो. „ भूख्यो, तरश्यो, इत्यादि.

वट. „ वहीवट, घरवट, साचवट, नाणावट, इत्यादि.

वटी. „ माथावटी, कंकावटी, नाणावटी, वहाणवटी, इत्यादि.

वटो. „ भोगवटो, देशवटो, इत्यादि.

वंत. „ धनवंत, दयावंत, इत्यादि.

---

* काळना प्रत्यय व्याकरण शीखववामां सविस्तर समजाववा. आ पुस्तकमां ते बधा नोंध्या नथी. जाति, वचन, विभक्ति, कृदंत वगेरे व्याकरणना विषयोना प्रत्यय पण ते विषयो शीखवती वेळा व्याकरणपरथी देखाडवा.

वान. उदाहरण,—धनवान, बळवान, विद्वान, इत्यादि.
वाळ. ,, रखवाळ, कोटवाळ, इत्यादि.
वाळो, ळी, ळुं. उदा०,—दूधवाळो, दूधवाळी, दूधवाळुं, टोपीवाळो, बोरवाळी, इत्यादि.
वो, वुं. उदाहरण,—लाडुवो, छोडवो, इत्यादि. जवुं, खावुं, इ०.
लो. ,, पाटलो, खाटलो, इत्यादि.
ळो, ळी, ळुं. उदा०,–आंधळो, आंधळी, आंधळुं, पांगळो, इत्यादि.
ए ऊपरांत एवा बीजा प्रत्यय पण कोई कोई शब्दोमां आवेछे.

पाठ ६ ठो.—फारसी प्रत्यय.

ई. उदाहरण,–दीवानी, गरमी, बहादुरी, साहेबी, फोजदारी, जहांगीरी*, गुलामी, खबरदारी, इत्यादि.
खानुं. ,, दवाखानुं, केदखानुं, तोपखानुं, कारखानुं, इत्यादि.
खोर. ,, पतराजीखोर, हरामखोर, हलालखोर, मस्तीखोर, इत्यादि.
गर. ,, जादुगर, नगीनगर, इत्यादि.
गार. ,, मददगार, जूलमगार, गुनेगार, परहेजगार, इत्यादि.
गीर. ,, जहांगीर, तमासगीर, दिलगीर, इत्यादि.
ची. ,, खजानची, मसालची, बबरची, तबलची, इत्यादि.
दान. ,, कलमदान, पानदान, पीकदान†, मच्छरदान, चादान, गुलाबदान, इत्यादि.
दार. ,, मामलतदार, मजमुदार, छडीदार, जमीदार, इत्यादि.
मंद. ,, अकलमंद, दोलतमंद, इत्यादि.
बाज. ,, दगाबाज, कसरतबाज, इत्यादि.
बान. ,, महेरबान.
वार. ,, उमेदवार, तपसीलवार, इत्यादि

---

* गीरी प्रत्यय केटलाक शब्दोने लगाडेछे, परंतु ते फारसीमां नथी. तोपण केटलाक लोक बोलेछे. जेमके देसाइगीरी, आफताबगीरी, गुलामगीरी.

† ए शब्दोमां ई प्रत्यय उमेरी पानदानी, गुलाबदानी, वगेरे बोलवानी रूढी पडी गईछे.

पाठ ७ मो.—धातु उपरथी शब्दोनुं थवुं.

१. धातुने प्रत्यय लागवाथी क्रियापद, नाम, विशेषणादि शब्दो बन्याछे, माटे धातु ए शब्दोनां बीज के मूळ छे.

२. संस्कृत शब्दोपरथी घणाखरा गूजराती शब्दो बन्याछे, अने घणाक संस्कृत शब्दो तेमनां शुद्धरूपे गूर्जरभाषामां वपरायछे.

३. संस्कृत शब्दोना धातु केटला ने किया छे अने तेओने प्रत्ययो कया कया अने केवी रीते लाग्याछे ते जाणवुं बहु अघरुं छे, तथा ते जाणवानी गरज गूजराती भाषा शीखनारने नथी, परंतु गूजराती शब्दो थतां संस्कृत रूपोमां विकार थयाछे तेनुं अने एम बनेला मूळ गूजराती शब्दोपरथी भिन्न भिन्न अर्थ दर्शावनारा बीजा शब्दो थयाछे तेनुं कांईक ज्ञान मनोरंजक अने उपयोगी छे. एनां थोडां उदाहरण आ पाठमां आपीए छीए.

धातु.	अर्थ.	संस्कृत शब्द.	गुजराती शब्दो.
अक्, अंक्.	चिन्हकरवुं.	अंक.	आंकवुं, आंक, आंकेल, आंको, आंकणी, अंकाववुं, अंकगणित, अंकित, अंके, अंकुर, अंकुश, इत्यादि.
अग्, अंग.	जवुं.	१ अंगुलि.	आंगळी, आंगळ, आंगळुं, आंगळियुं, आंगणुं.
अग्, अंग.	जवुं.	२ अग्नि.	आग, आगियो, अगन, अगियारी=पारसी लोकना अग्निनुं मंदिर.
		३ अंगार.	अंगारो,अंगारवुं,अंगारी,अंगाखरी.
अंज.	आंजवुं.	अंजनम्.	आंजवुं, आंजणी, आंज्यो, अंजाववुं, अंजाईश, अंजन, आंजण, इ०.
कृ.	करवुं.	करोति, कर्म, कर्त्ता.इ०.	करे, करवुं, कर्युं, करीश, काम, कामण,करनार, करणी, करण, कारण, कारज, व्याकरण, अहंकार, उपकार, कर्त्तरि, कर्मणि, अकर्मी, क्रिया, इत्यादि.

पाठ ८ मो.—उत्सर्ग.

संस्कृत भाषापरथी प्रथम प्राकृत भाषा उत्पन्न थई अने प्राकृतपरथी गूजराती भाषा बनीछे. आ बंने विकार थतां संस्कृत शब्दोमांना केटलाक अक्षर मूकी देवामां आव्याछे, केटलाक अक्षर बदलाई गयाछे, तथा बीजा फेरफार पण थयाछे तेने उत्सर्ग कहेछे. उदाहरण,—

संस्कृत.	प्राकृत.	गूजराती.
कुंभकारः	कुंभारो.	कुंभार.
लोहकारः	लोहारो.	लोहार, लुहार, लवार.
मनुष्यः	माणूसो.	माणस.
निंबकः	निंबओ.	लींबडो.
मयासूत्रं उत्कीलितं.	मइसूत्तं उक्कीलिउं.	में सूतर ऊकेल्युं.
सुपुत्रः लिखति.	सुपुत्तो लिखई.	सपूत लखेछे.
वक्रं.	वंकुं.	वांकुं.
श्मश्रु.	मंसू.	मूछ.
अक्षि*.	अंख्खि.	आंख्य, आंख.
मंक्षणं.	मंख्खणं.	मांखण.
अश्रु.	अंसु.	आंसु.
कर्म.	कम्म.	काम.
अद्य.	अज्ज.	आज.
दर्भः	डभ्भो.	दाभ.
नृत्यं.	नच्चं.	नाच.
वाद्यं.	वज्जुं.	वाजुं.
सत्यं.	सच्च.	साच.
मार्गति.	मग्गइ.	मागे.
चत्वारि.	चत्तारि.	चार.
पक्कं.	पक्कं.	पाकुं.

* जे संस्कृत शब्दने छेडे इ के ई होयछे तेना गूजराती अपभ्रंशमां काईक यकार बोलायछे. उदाहरण,—अक्षिनुं आंख्य, मालिनीनुं मालण्य, शुंठीनुं सूंठ्य वगेरे. ए प्रमाणे आखी गूजरातमां बोलायछे, सूरत भरूचमां बोलातुं नथी. परंतु जे मूळ संस्कृत शब्दने छेडे इ के ई न होय तेना गूजराती अपभ्रंशमां यकार बोलवो ए खोटुं छे.

वर्णविकार.

पाठ ९ मो.—स्वरविकार.

भाग १ लो.

घणुंकरीने संस्कृत शब्दमांना जोडाक्षरमांनो एक अक्षर जतां तेनी आगलो स्वर दीर्घ थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०
गल:	गाल.	भल्ल:	भालो.
नग्न:	नागो.	बिल्वं.	बीलुं.
कज्जलं.	काजळ.	सिद्धं.	सीधुं.
हल्लति.	हाले.	चिक्कणं.	चीकणुं.
बाष्प.	बाफ.	दुर्बल:	दूबळो.
कुब्जक.	कूबडो.	चक्रं.	चाक.
बिम्ब.	बीबुं.	दुग्धं.	दूध.
हड्डं.	हाड.	अंगुष्ठ:	अंगूठो.
कर्कटी.	काकडी.	शब्द.	साद.
हट्ट.	हाट.	छल्ली.	छाल्य, छाल.
सप्त.	सात.	नक्रं.	नाक.
शर्करा.	साकर.	चर्वणं.	चावणुं.

पाठ ९ मो—भाग २ जो.

घणाक संस्कृत शब्दोमांना ऋनो गूजरातीमां इ, के उ, के अ, के ओ थायछे. उदाहरण,—

संस्कृत.	गूजराती.	संस्कृत.	गूजराती.
शृगाल:	शियाळ.	घृतं.	घी.
शृंगक.	सींगडुं.	गृध्र.	गीध.
दृष्टं.	दीठुं.	अमृतं.	अमी.

संस्कृत.	गूजराती.	संस्कृत.	गूजराती.
वृश्चिकः	वींछी.	शृंगाटं.	सींगोडुं.
वृद्धः	बुढ्ढो.	पृष्ठं.	पूठुं.
पृच्छ.	पूछ.	शृणोति.	सुणे.
शृंगार.	शणगार.	मृत्यु.	मोत.

व्यंजनमां भळ्या विनानो ऋ होय तो तेनो रि के रु थायछे.

सं०	गू०	सं०	गू०
ऋद्धिः	रिद्धि.	ऋक्षः	रींछ.
ऋषिः	रुषि.	ऋतुः	रुतु.

केटलाक संस्कृत शब्दोमांना ऐनो ए अने औनो ओ गूजरातीमां थायछे.

सं०	गू०	सं०	गू०
वैरं.	वेर.	भैरवः	भेरव.
सैन्यं.	सेन.	वैदिकः	वेदियो.
गैरिकं.	गेरु.	एकैकं.	एकेक.
यौवनं.	जोबन.	गौरवं.	गोरव.
औषधं.	ओसड.	सौराष्ट्रः	सोरठ.
दौहित्रः	दोहीतरो.	गौर मृत्तिका.	गोरमटी.
कौपीनं.	कोपीन.	चौरः	चोर.

पाठ १० मो.—व्यंजनविकार.

भाग १ लो.

घणाक संस्कृत शब्दोमांना कोई व्यंजन गूजरातीमां लोप थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०
छगणं.	छाणुं.	भांडागारं.	भंडार.
रजनीं.	रेणी.	वचनं.	वेण.
रचितं.	रच्युं.	हरति.	हरे.
सूत्रधार.	सूतार.	गवाहार.	गवार.
भिक्षाहारी.	भीखारी.		

केटलाक शब्दोमां कनो ख, के ग, के ड थायछे. उदाहरण,–

सं०	गु०	सं०	गु०
कील:	खीलो.	कीलक:	खीलडो.
शकटी.	सगडी.	काक:	काक, कागडो.
मूक:	मूगो.	कार्मणकार:	कामणगारो.
कर्मकर:	कामगरो.	कार्यकर:	काजगरो.
सकलं.	सगळुं.	शाक:	साग.
कसति.	खसे.	कूटं.	खोटुं.
कोण:	खूणो.	बक:	बग.

पाठ १० मो.—भाग २ जो.

केटलेक ठेकाणे ख, घ, थ, ध अने भनो ह थायछे.—

नखर: उपरथी नोहोर, नरेहेणी. सखी=सही. लेखक:=लहीओ. मेघ=मेह. माघ:=माह. प्राघुण:=प्राहुणो ने तेपरथी परोणो. कथयति=कहे. कोथ:=कोह. कुथ्यति=कोहे. मथितं=मही. वधू=वहू. बधिर:=बहेरो. दधि=दहीं. वेध:=वेह. मधुक:=महुडो. साधुकार:= साहुकार. गोधूम=गहुं. अधुना=अहुणा=हमणा. शोभते=सोहे. लाभ:= लाहवो. आभीर:=आहीर. नाभिका=नाहिडी. निभालयते=निहाळे.

केटलाक संस्कृत शब्दोमांना थनो तथा स्थनो ठ थायछे. उदा०,—

सं०	गु०	सं०	गु०	सं०	गु०
ग्रंथ:	गंठो.	ग्रंथी.	गांठ्य, गांठ.	स्थग:	ठग.
उत्थापनं.	ऊठवुं.	एकस्थं.	एकठुं.	स्थानं.	ठाम.

केटलाकमां टनो ड थायछे. उदाहरण,—

सं०	गु०	सं०	गु०
घट:	घडो.	खट:	खड.
खटी.	खडी.	कर्पट.	कपडुं.
वटुक:	वडुओ.	कच्छटिका.	काछडी.
राटि.	राड्य.	वाटी.	वाडी.
वट:	वड.	पर्पट.	पापड.
शाटि.	साडी.	जटा.	जड.

केटलाकमां ठनो ढ, डनो ल के ळ अने तनो ड थायछे. उदा०,–

सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०
पठति.	पढे.	तडागः	तळाव.	गुडः	गोळ.
प्रतिपत्.	पडवो.	मृतं.	मडुं.	पतितः	पड्यो.

पाठ १० मो—भाग ३ जो.

कोईमांना ननो ल थायछे. उदाहरण,—

निम्बः=लींबडो. नीलं=लीलुं. नीली=लील्य, के लील. निम्बु=लींबु.

घणाकमां ननो ण थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०
नयनं.	नेण.	धाना.	धाणा.	धाना.	धाणी.
स्थानं.	थाणुं.	कठिनं.	कठिण.	कर्त्तनं.	कातणुं.
धमनी.	धमण (ण्य).	फाल्गुनः	फागण.	लंघनं.	लांघण.
मालिनी.	मालण(ण्य).	ऊनं.	ऊणुं.	खनिः	खाण.
इंधनं.	ईंधणुं.	बंधनं.	बांधणुं.	दोहनी.	दोहणी.
जमनं.	जमण.	चालनी.	चायणी.	वामनः	वामणो.

र ने ण जोडाया होय तो ते बन्ने जई न थायछे. उदाहरण,—

चूर्णः*=चूनो. पर्णं=पान. सुवर्णं=सोनुं. कर्णः=कान.

पनो व थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०
कूपः	कूवो.	गोपालः	गोवाळ.	दीपः	दीवो.
मंडपः	मांडवो.	सपाद्.	सवा.	तापः	ताव.
सर्षपः	सरसव.	विरूपः	वरवो.	वपति.	वावे.

केटलाक शब्दोमां पनो फ के ब थायछे. उदा०,—परूषं=फरसुं. पनसः=फणस. पाटयति=फाडे. परशु=फरसी. पाशः—फांसो. कच्छपः=काचबो.

---

* विसर्गनो गुजरातीमां ओ थयेलो घणे ठेकाणे जोवामां आवेछे.

पाठ १० मो.—भाग ४ थो.

यनो ज थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०
यशः	जस.	यम.	जम.	याति.	जाय.
यवः	जव.	यजमान.	जजमान.	युद्धं.	जुद्ध.
यात्रा.	जात्रा.	यानं.	जान.	यवासः	जवासो.
योग.	जोग.	यत्न.	जतन.	यूका.	जू.
भार्या.	भारजा.	भ्रात्रीयः	भत्रीजो.	आर्या.	आरजा.

केटलाक शब्दोमां रनो ल के ळ थायछे. उदाहरण,—

हरिद्रा=हळदर. रूक्षं=लूखुं. दरिद्री=दळदरी.

शनो अने षनो स थायछे. उदाहरण,—

सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०	सं०	गू०
शंडः,षंडः	सांड.	वंशः	वांसो.	शशकः	ससलो.	कोष.	कोस.
शूर्पकं.	सूपडुं.	शुंठी.	सूंठ(सुंठ्य).	श्वश्रू.	सासू.	श्वशुर.	ससरो.

पार्श्वे.	पासुं.	दश.	दस.	दंश.	डांस.
श्वाशुरं.	सासरुं.	शालि.	साल्य.	पौष.	पोस.
विषमं.	वसमुं.	मनुष्यः	माणस.	वर्ष.	वरस.
पुषाति.	पोसे.				

ह नो घ, अने क्षनो ख, छ, अने झ थायछे. उदाहरण,—सिंह=सिंघ. संहारः=संघारो. दाहः=डाघो. सुलक्षणः=सलखणो. लाक्ष=लाख. द्राक्षा=द्राख. पक्षी=पंखी. कुक्षि=कूख. रक्षा=राख. ऋक्ष=रींछ. क्षूरः=छूरो. क्षीणं=झीणुं. क्षरति=झरे. तीक्ष्णं=तीखुं. क्षमा=खमा. क्षार=खार. प्रेक्षितं=पेख्युं. कक्षा=काख. अवलक्षितं=ओळख्युं. लिक्षा=लीख. गवाक्षकः=गोखलो. इत्यादि.

संस्कृत शब्दो गूर्जर थतां आ अने बीजा घणा विकार पामेछे.

क्रियापदो अने तेओपरथी थयेला शब्दो.

वांचनना तथा बीजा पाठोमां क्रियापदादिक शब्दो आवे तेमांना जे आमां होय तेओनी व्युत्पत्ति शीखववी.

गुजराती मूळ.	संस्कृत धातु के शब्द.	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
अकळा.	अकलित.	अकळाववुं, अकळायो, अकळाई, अकळायुं.	अकळामण, आकळ विकळ.	अकळ, अकळित, आकळो, —ळी, ळुं.
अजवाळ.	उज्ज्वल.	अजवाळवुं.	अजवाळुं, अजवाळियुं.	अजवाळी. [अडियल.
अड.	अड्=अडवुं, सामा थवुं, लाग्या रहेवुं.	अडवुं, अडाडवुं.	अडाळी, आड.	आडो, आडी, अडवाणुं,
अडक.		अडकवुं,अडकाडवुं,अडकावुं.	अडकाव.	अडकायलुं, इत्यादि. [इ०
अथड.	अठ्=जवुं, अथडाववुं.	आथडवुं, अथडवुं.	अथडामण, आथडियां.	अथडायलुं, अथडायली,
अंधार.	अंध्=आंधळा थवुं.	अंधारवुं.	अंधारूं, अंधारी, अंधारां, अंधारियुं, अंधेर.	अंधारी, अंधेर, अंधारेलो, इ०.
अफाळ.	आ+स्फाल्=आस्फाल्=पछाडवुं.	अफळावुं, अफाळवुं.	अफळाट.	अफाळेलुं-ली-लो.
अभडा.	भ्रंश्, अपभ्रंश=बगडवुं.	अभडाववुं, अभडावुं.	अभडछेट, आभडछेट.	अभडायलुं-ली-लो.
आंक.	अंक्=चिन्ह करवुं.	आंकवुं.	आंकणी.	आंकेलुं, इ० (७ मो पाठ जुओ).
आचर.	चर्=जवुं, चालवुं.	आचरवुं.	आचरण,आचार,आचार्य.	आचरेलो-ली-लुं.

આંજ.	અંજ્=આંજવું, ચોપડવું.	આંજવું (૭મા પાઠમાં જુઓ).	આંજણ.	આંજેલું, ઇ૦
આણ.	ની=લઈજવું+આ (આનય્)=આણવું.	આણવું.	આણું.	આણેલો-લી-લું.
આથમ.	અસ્ત=આથમેલું.	આથમવું.	આથમણ.	આથમણું, આથમણી-ણો.
આથર.	આસ્તરણ=પાથરણું.	આથરવું.	આથરણ, આથર.	આથરેલું, ઇ૦
આપ.	અર્પયતિ, અર્પણ.	આપવું, અપાવવું.	આપનાર.	આપેલ, અપાયલું-લી-લો, આલેલું.
આવ.	આ+યા=આવવું.	આવવું.	આવક, આવકાર.	આવતું-તી-તો.
ઇચ્છ.	ઇષ્=ઇચ્છવું.	ઇચ્છવું.	ઇચ્છા, ઇચ્છનાર. ઇચ્છુ.	ઇચ્છિત, ઇચ્છેલું-લો-લી.
ઉજવ.	વર્જ્=તજવું.	ઉજવવું.	ઉજમણું, ઉજવણું.	ઉજવેલું, ઇ૦
ઉતર.	અવ+તૄ=ઉતરવું.	ઉતરવું, ઉતરાવવું, ઉતારવું.	ઉતરણ, ઉતાર, ઉતારુ, ઉતારો.	ઉતરતું-તી-તો.
ઊકલ, ઊકેલ.	ઉત્કલન=છૂટું કરવું.	ઊકલવું, ઊકેલવું.	ઊકેલ.	ઊકેલેલો-લી-લું, ઊકલેલો-લી-લું.
ઊખડ, ઊખેડ.	ઉત્+ખન્=ઊખડવું.	ઊખડવું, ઉખેડવું.	ઊખેડ.	ઊખડેલો-લી-લું, ઊખેડેલો-લી-લું.
ઊગ.	ઉત્+ગમ્=ઊગવું.	ઊગવું, ઊગાડવું.	ઊગમણ.	ઊગમણું, ઊગેલો, ઇ૦

गू० मू०	सं० भा० के शब्द.	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
ऊघड.	उत्+घट्=ऊघडवुं.	ऊघडवुं, ऊघाडवुं.	ऊघाड.	ऊघाडेलो-ली-लुं, ऊघडुं.
ऊघरा.	ग्रह्=लेवुं. उद्ग्रहण.	ऊघराववुं.	ऊघराणुं, ऊघरात, ऊघराणी, ऊघरावनार.	ऊघरावेलुं-लो-ली, इ०
ऊंचक.	उच्चं, उच्चीकृतं=ऊंचकेलुं.	ऊंचकवुं, ऊंचकाववुं.	ऊंचाई, ऊंचाण, उच्चालन, ऊंचकनार.	ऊंचकेलो-ली-लुं, ऊचक.
ऊछर.	उत्+श्री=उच्छ्री=ऊछेरवुं.	ऊछेरवुं, ऊछरवुं.	ऊछार, ऊछेर.	ऊछेरेलुं-लो-ली, इ०
ऊछळ.	उत्+चल्=ऊछळवुं.	ऊछळवुं, ऊछाळवुं.	ऊछाळो, ऊछाळणी.	ऊछाळेलुं-लो-ली, इ०
ऊंज.	अंज्=ऊंजवुं.	ऊंजवुं, ऊंजाववुं.	ऊंजणी.	ऊंजेलुं-ली-लो, ऊंजावेलो-ली–लुं.
ऊठ.	उत्+स्था=ऊठवुं.	ऊठवुं, ऊठाववुं, ऊठाडवुं.	ऊठाव, ऊठामणुं, ऊठावणी.	ऊठेलो-ली-लुं, ऊठावेलो-ली-लुं.
ऊड.	उत्+डी=ऊडवुं.	ऊडवुं, ऊडाडवुं, ऊडाववुं.	ऊडाऊड, ऊडण.	ऊडेल, ऊडाउ, इ०
ऊधर.	उत्+धृ=धीरवुं.	ऊधारवुं, ऊधरवुं.	ऊधारो, ऊधारियो.	ऊधेरेलुं-ली-लो, ऊधार.
ऊपज.	उप+जन्=ऊपजवुं.	ऊपजवुं, ऊपजाववुं.	ऊपज.	ऊपजेलुं-ली-लो, ऊपजावेलुं-ली-लो.

ऊपड.	उत्+पत्=ऊपडवुं.	ऊपडवुं, ऊपडाववुं, ऊपाडवुं.	ऊपडामणी, ऊपाड, ऊपाडो.	ऊपडेलुं-ली-लो, ऊपडावेलुं-ली-लो, ऊपाडेलुं-ली-लो.
ऊमेर.	उत्+मिल्=ऊमेरवुं.	ऊमेरवुं, ऊमेरावुं.	ऊमेरो, ऊमेरण, ऊमेरणी.	ऊमेरेलुं-ली-लो, इ०
ओसंका.	आशंका=संदेह.	ओसंकावुं.	ओसंक.	ओसंकायेलुं, इ०
ओळख.	उत्+लोक्=ओळखवुं.	ओळखवुं, ओळखावुं.	ओळखाण, ओळख.	ओळखीतो-ती-तुं, ओळखेलो, इत्यादि.
ओळंग.	उत्+लंघ्=उलंघ्=ओळंगवुं.	ओळंगवुं, ओळंगावुं.	उलंघन, ओळंगनार.	ओळंगेलुं, इ०
कचड.	कच्=बांधवुं, कचडवुं. [चरावुं.	कचडवुं.	कचकच, कचरियुं, कचवाट, कचुंबर, कचडा-	कचडायलुं, इ०
कचर.	दबाववुं, कचरवुं, क-	कचरवुं, कचरावुं.	कचडी, कचवाण.	कचरायलुं, इ०
कटाव.	क्ट्टिाव=कटाववुं.	कटाववुं.	काट, कटा.	कटायेलुं, कटाणो-णी-णुं.
कर.	कृ=करवुं (७ मो पाठ जुओ).			
कल्प.	क्लृप्=कल्पना करवी.	कल्पवुं, कल्पाववुं.	कल्पना.	कल्पेलुं, इ०
कस.	कष्=कसवुं.	कसवुं.	कस, कसोटी.	कसेलुं, कसायलुं, इ०
कहे.	कथ्=कहेवुं. [जवुं.)	कहेवुं, कहेवडाववुं.	कहेण, कहेवत, कहाणी.	कहेलुं, इ०
कळ.	कल्=कळवुं (समजी	कळवुं, कळाववुं.	कळतर (अनाजनुं).	कळेलुं, इ०

गू० मू०	सं० धा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
कांप.	कंप्=कांपवुं.	कांपवुं, कंपाववुं.	कंप, कंपारो, कांप. [कूट.	कांपेलुं, इ०
कूट.	कुट्ट्=कूटवुं.	कूटवुं, कूटाववुं.	कूटणी, कूटणुं, कूटाकूट,	कूटेलुं, कूटियुं, इ०
कूद.	कूर्द्=कूदवुं.	कूदवुं, कूदाववुं.	कूदको, कूदकारो, कूदनार.	कूदेलुं, इ०
कोह.	कुथ्=कोहवुं.	कोहवुं, कोहीजवुं, कोहवराववुं.	कोह, कोहवाण, कोहवाट.	कोह्यो, कोहेलुं, इ०
खण.	खन्=खणवुं, खोदवुं.	खणवुं.	खाण, खाडो, खाडी, खंडेर, खनिज, खापण, खाई, अखात, खंड.	अखंड, अखंडित, इ०
खम.	क्षम्=क्षमा करवी.	खमवुं.	खमा.	खमती, खमातुं, इ०
खा.	खाद्=खावुं.	खावुं, खवाडवुं.	खाजुं, खागुं, खाज, खावानुं.	खावरुं, खाधेलुं, खाधेल, इ०
खांड.	खंड्=भागवुं.	खांडवुं, खंडाववुं.	खांडणी, खंड, खंडन, खांड, खांडु, खोड, खंडणी.	खंडिया, खांडुं, इ०
खीज.	खिद्=खीजवुं.	खीजवुं, खीजववुं.	खीज.	खीजाळ, खीजेलुं, इ०
खेड.	कृष्=खेडवुं. क्षेत्र.	खेडवुं.	खेडाण, खेड, खेडु, खेडुत, खेती, खेतर, खातर.	खेडेलुं, इ०
खेल.	खेल्=खेलवुं.	खेलवुं, खेलाववुं.	खेल, खेलाडी.	खेलेलुं, इ० [-ती-तुं.
खोडा.	खोड्=खोडाववुं.	खोडाववुं.	खोड, खापण.	खोडो, खोडी-डुं, खोडातो

गण.	गण्=गणवुं.	गणवुं, गणाववुं.	गणतरी,गणतर,गणोत, गणित.	गणायलुं, गण्यो, इ०
गळ.	गल्=गळवुं.	गळवुं, गाळवुं.	गळती, गलणी, गयणुं, गळुं, गाळो,गाळनार.	गाळेलुं-ली-लो, गळेलुं-[ली-लो.
गा.	गै=गावुं.	गावुं,गवाडवुं, गवडाववुं.	गायन,गाणुं, गवैयो, गानार, गीत.	गायलुं, इ०
गाज.	गर्ज्=गाजवुं.	गाजवुं,गजाववुं.	गाजवीज, गर्ज्जना.	गाजेलो-ली-लुं, गजावेलो, इ०
गांठ.	ग्रंथ्=गांठवुं.	गांठवुं.	गांठ, गांठो, गांठण, गंठीओ, गांठणी, गांठिया, गांसडी.	गांठेलुं, इ०
गुंथ.	ग्रंथ्=गुंथवुं.	गुंथवुं, गुंथाववुं.	गुंथण, गुंथणी.	गुंथेलुं, इत्यादि.
गोख.	घोष्=गोखवुं.	गोखवुं, गोखावुं.	गोखणी.	गोखणियुं, गोखेलुं, इ०
घट.	घट्=लायक थवुं.	घटवुं.		घटतुं, घटारत.
घड.	घट्=घडवुं.	घडवुं घडाववुं, घडावुं.	घाट, घडामण, घडाई, घडतर, घडो.	घडेलुं, घाटीलुं, इ०
घवड.	घृष्=घसवुं.	घवडवुं.	घवडाट.	घवडेलुं, इत्यादि.

गू० मू०	सं० भा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण
घस.	घृष्=घसवुं.	घसवुं, घसाववुं, घसडवुं.	घसारो, घीसो, घासीओ, घसरको.	घसीओ, घसोटीओ, घसियुं, इ०
घुंट.	घुट्=घुंटवुं.	घुंटवुं, घुंटाववुं.	घुंटो, घुंटी, घुंटण.	घुंटेलुं, इ०
घोळ.	घोल्=घोळवुं.	घोळवुं, घोळावुं.	घोळ.	घोळेलुं, इ०
चकचक.	चकास्=चकचकवुं.	चकचकवुं.	चकचकाट.	चकचकित.
चड के चढ.	चट्=चडवुं.	चडवुं, चडाववुं, चढवुं, इ०	चडाई, चडती, चडण, चडाव, चडाचडी.	चडतुं-ती-तो, चडीआतुं, चडाउ, चडेल.
चण.	चि=चणवुं. चिनोति [=चणे.	चणवुं, चणाववुं.	चणतर.	चणेल, इ०
चपड.	चपट=चपटुं.	चपडवुं.	चपडीओ, चापडो, चपटी.	चपटुं, चपट.
चमक.	चमत्कार.	चमकवुं, चमकाववुं, चौंकवुं.	चमक, चमकळी, चमकाट, चमकारो, चमकार.	चमकेलुं, इ०
चर.	चर्=जवुं, खावुं.	चरवुं, चराववुं, चारवुं.	चराई, चरामणी, चारो.	चरेलुं, इ०
चाख.	चष्=चाखवुं.	चाखवुं, चखाडवुं.	चाखनार.	चाखेलुं, इ०
चाल.	चल्=चालवुं.	चालवुं, चलाववुं, चळवुं.	चाल, चलण, चालाकी, चाली, चाळो.	चालु, चलणी, चालतुं, चालाक, चळ, अचळ.
चाव.	चर्व=चाववुं.	चाववुं, चवाववुं, चवडाववुं.	चवेणुं, चावणियां, चवैयां.	चवडुं, चिव्वड, चिम्मड.

चाळ.	चल्=जवुं.	चाळवुं, चळाववुं, चाळववुं.	चारणी, चाळवणी, चाळण, चायणो.	चाळेलुं, इ०
चीकटा.	चिक्कण=चीकणुं.	चीकटाववुं.	चीकट, चीकणाई, चीकणाश, चीकाश.	चीकटुं, चीकटायेलुं, चीकणुं.
चीतर.	चित्र्=चीतरवुं.	चीतरवुं, चीतराववुं.	चीतारो, चीतरामण, चित्रो, चीतार, चित्तो, चीतणियो.	चीतरेलुं, इ०
चीर.	चीर्ण=चीरेलुं.	चीरवुं, चीरावुं.	चीर, चीरी, चीरो, चीराडो, चीराई.	चीरेलुं, इ०
चूस.	चूष्=चूसवुं.	चूसवुं, चूसाववुं.	चसक, चसको.	चीसो, चूस्त, चूसेलुं, इ०
चेत.	चित्=विचार करवो.	चेतवुं, चेतववुं, चेताववुं.	चेतना, चेतवणी.	चेतेलुं, ओचिंतुं, इ०
चोर.	चुर्=चोरवुं.	चोरवुं, चोराववुं.	चोर, चोरी, चोट्टाई.	चोट्टुं, चोरियुं, चोरेलुं.
छण.	छिद्=कापवुं.	छणवुं, छाणवुं, छणाववुं.	छणनार.	छणेलुं, छणावेलुं, इ०
छाव.	छद्=ढांकवुं.	छावुं, छावरवुं, छवायुं.	छावण, छावणी, छाजली, छाज, छापरुं, छजुं, छात, छाया, छांयडो.	छायलुं, छवायलुं.
छींक.	छिक्का=छींक.	छींकवुं.	छींक, छींकणी.	छींकेलुं, इ०
छीन.	छिद्=कापवुं.	छीनवुं.	छीन, छीनी, छीर्णी, छेणी.	छीनेलुं, इ०

गू० मू०	सं० धा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
छूट.	छुट्=कापवुं, जुदुं करवुं.	छूटवुं.	छूटको, छूट, छुट्टी, छूटापणुं, छूटकारो.	छूटुं, छूटेलुं, इ०
छूंद.	क्षुद्=छूंदवुं.	छूंदवुं, छूंदाववुं.	छूंदो, छूंदणुं, छूंदणी, छूंदणां.	छूंदेलुं, इ०
छेद.	छिद्=कापवुं.	छेदवुं, छेदाववुं.	छींडुं, छींडी, छेद.	छेदेलुं, इ०
छोड.	छुट्=कापवुं, जुदुं करवुं.	छोडवुं, छोडाववुं, छोडववुं.	छोडनार, छोडावनार, रणछोड.	छोडेलुं, इ०
जगाड.	जागृ=जगाडवुं.	जगाडवुं, जगाववुं.	जागरण, उजागरो, जागरुती.	जागृत के जागरूत.
जड.	जट्=जडवुं.	जडवुं, जडाववुं.	जड, जटा, जटियां, जडियो, जडियां.	जडसो, जट्टो, जडाव, जाडुं, इ०
जण.	जन्=जणवुं.	जणवुं, जणाववुं.	जणतर, जणती.	जणेलुं, जण्यो, इ०
जनम.	जन्=जनमवुं.	जनमवुं.	जनम, जनमारो.	जनमेलुं, इ०
जम.	जम्=खावुं.	जमवुं, जमाडवुं.	जमण, जमणवार.	जमनारुं-री-रो, इ०
जा.	या=जवुं.	जवुं, जावुं.	जान, जात्रा.	जनारुं, गयेलुं, इ०
जाग.	जागृ=जागवुं.	जागवुं.	जागरण.	जागृत, इ० (जगाड जुओ.)
जाच.	याच्=मागवुं.	जाचवुं.	जाचना.	जाचेलुं, जाचक.

जाण.	ज्ञा=जाणवुं.	जाणवुं, जणाववुं.	जाण, जाणपणुं.	जाणीतुं, जाणेलुं, इ०
जीत.	जि=जीतवुं.	जीतवुं, जीताडवुं.	जीत, जय, विजिया, जेजे, जैन.	जीतेलुं, इ०
जीव.	जीव्=जीववुं.	जीववुं, जीवाडवुं.	जीवाई, जीव, जीवन.	जीवतुं, जीवाळ, इ०
जोड.	जुट्, जुड्=जोडवुं.	जोडवुं, जोडावुं.	जोडो, जोटो, जोट, जोडकुं, जोड, जोडकणा, जोडी, जोडुं, जोडणी, जोडीओ, जोटवां, जोरू.	जोडेलुं, इ०
जोतर.	युज्=जोडवुं.	जोतरवुं, जोतराववुं.	जोतर, जोतरुं.	जोतरेलुं, इ०
झर.	झॄ=झरवुं.	झरवुं, झारवुं, झरपवुं.	झरण, झरो, झरमर, झरमरियुं, झारो, झारी.	झरतुं, झरेलुं, इ०
झाळ.	ज्वाला=झाळ.	झाळवुं, झळाववुं.	झाळण, झाळ, झझळो.	झाळेलुं, इ०
टांक.	टक्, टंक्=टांकवुं.	टांकवुं, टंकाववुं, टांचवुं.	टांकणुं, टांकणी, टांकली, टांको, टांकी, टांकुं, टांचणी, टांच, टांचण, टंकार, टंकारो.	टांकेलुं, इ०

गू० मू०	सं० भा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
ठग.	स्थग्=ठगवुं.	ठगवुं, ठगाववुं.	ठग, ठगाई, ठगवेडा, ठगारो.	ठगारुं, ठगेलो, इ०
ठणक.	टणत्कार=ठणकारो.	ठणकवुं, ठणकारवुं.	ठणक, ठणको, ठणकारो.	ठणकतुं, इ०
ठर.	स्थिर=दृढ.	ठरवुं, ठराववुं, ठारवुं.	ठराव, ठरीठाम, ठेर, ठार.	ठरेल, इ०
डंख.	दंश्=डंखवुं.	डंखवुं.	डांस, डंख.	डंखेलुं, इ०
डर.	दर्=बीवुं.	डरवुं, डराववुं.	डर.	डरामणुं, डरकण, डरकुं, इ०
डोल.	दुल्=डोलवुं.	डोलवुं, डोलाववुं.	डोलां, चगडोळ, हिंडोळा, डोळी.	डोलतुं, इ०
ढूंड.	ढुंढ्=ढूंडवुं.	ढूंढवुं, ढूंढाववुं.	ढूंढनार.	ढूंडेलुं, इ०
तज.	त्यज्=तजवुं.	तजवुं, तजाववुं.	तजनार, त्याग.	तजेलुं. इ०
तप.	तप्=तपवुं.	तपवुं, तापवुं, तपाववुं.	ताप, तापणी. तपेलुं, तवो, तावडी, तावडो, तवेथो, तवी, तापोडीआं, ताव, तावणी, तमण, तवण.	तपेलुं-लो-ली, तातो, तावरखुं.
तर, तार.	तॄ=तरवुं.	तरवुं, तारवुं, तराववुं.	तारण, तारो (तरवामां कुशळ), तरनार, तारनार, तरापो, त्रापो.	तरतुं, इ०
तळ.	तलित्=तळेलुं.	तळवुं, तळाववुं.	तळनार.	तळेलुं, इ०

ताणवुं.	तन्=ताणवुं.	ताणवुं, तणाववुं.	ताण, ताणो, ताणियो, ताणाताण, तांत, ताणो, तांतणो.	ताणेलुं-ली-लो.
तूट.	त्रुट्=तोडवुं.	तूटवुं, त्रुटवुं.	तूट.	तूटक, इ०
तोड.	त्रुट्=तोडवुं.	तोडवुं, तोडाववुं.	तोड.	तोडेलुं, इ०
तोळ.	तुल्=तोळवुं.	तोळवुं, तोळाववुं.	तोल, तोलो, तोलाट.	तोळेलुं, इ०
थाप.	स्था=स्थापवुं.	थापवुं, थपाववुं.	थापण, थाप, थापो, थापना, थानक, थाणुं, थाळी.	थापेलुं, इ०
थोभ.	स्तंभ्=थोभवुं.	थोभवुं, थोभाववुं.	थोभ, थोभण.	थोभेलुं, इ०
दंड.	दंड्=दंडवुं.	दंडवुं, दंडाववुं.	दंड, दांडी, दांडीओ, दांड.	दंडेल, दांडीओ.
दब.	डप्=दाबवुं.	दाबवुं, दबाववुं.	दाब, दबाण, दाबण.	दबेलुं, इ०
दळ.	दल्=भागवुं, दळवुं.	दळवुं, दळाववुं.	दळामण-णी, दळनार.	दळेलुं, इ०
दाझ.	दह्=बळवुं.	दाझवुं, दझाडवुं.	दाझ, डाम, दाझणुं.	दाझेलुं, दाझेल.
दीप.	दीप्=दीपवुं.	दीपवुं, दीपाववुं.	दीवो, दीवी, दीवेट, दीवाळी, दीवेल.	दीपावडुं, दीपेलुं.
दे.	दा=आपवुं.	देवुं, देवडाववुं, देवाडवुं, देवराववुं.	देण, देवड, देणदार, देवाळुं, देवाळीओ, देवुं.	दीधेलुं, इ०
दोड, द्रोड.	द्रु=दोडवुं.	दोडवुं, द्रोडवुं, दोडावुं.	दोड, दोडादोड.	दोडेलुं, दोडतो-ती-तुं.

गू० मू०	सं० भा० के ग्र०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
धम.	ध्मा=धमवुं.	धमवुं, धमाववुं.	धमण,धमनार,धमधमाट.	धमेलुं, इ०
धर.	धृ=पकडवुं.	धरवुं.	धरनार, धर, धरती, धरित्री. [धारा.	धरेलु, इ०
धार.	धृ=धारवुं.	धारवुं.	धारणा,धारो,धारण,धार,	धारेलुं, इ०
धाव.	धे=धाववुं.	धाववुं, धवडाववुं.	धाव, धावण.	धावणुं, इ०
धीक.	धिक्ष्=धीकवुं.	धीकवुं, धीकाववुं.	धीकडी.	धीकेलुं, इ०
धूज, ध्रूज.	धू=ध्रूजवुं.	धूजवुं, धूजाववुं.	धूजारो.	धूजेलो, इ०
धूण.	धू=धूणवुं.	धूणवुं, धूणाववुं.	धूणनार.	धूणेलो, इ०
धूत.	धूर्त्त=धूतारो.	धूतवुं, धूताववुं.	धूतारो.	धूतेलो, इ०
धूमा.	धूम्=धूमावुं.	धूमावुं, धूमाववुं.	धूणी, धूमाडो.	धूमायलुं.
धो, धोळ.	धाव्=धोवुं. (धो धातु जुओ.)	धोवुं, धोवावुं.	धोतीउं, धोतर, धोणी, धोबी,धोळाश,धोलाई.	धोळुं, धोयलुं, इ०
नड.	नट्=नडवुं.	नडवुं, नडाववुं.	नड, नडतर.	नडेलुं, इ०
नभ्, निभ्.	निर्वह्=नभवुं.	नभवुं, निभावुं.	नभाव, निभाव.	नभेलुं, इ०
नाच.	नृत्=नाचवुं.	नाचवुं, नचाववुं.	नाच,नाचण.	नाचेलो, इ०
नाह.	स्ना=नाहावुं. प्रा० नाहणं.	नाहवुं, नवडाववुं, नवराववुं.	नहवण,नहावण, नाहणुं, नवेणीउं.	नाहेलो, इ०

नीसर.	निसृ=नीकळवुं.	नीसरवुं.	नीसरणी.	नीसरेलुं, इ०
नोतर.	निमंत्रण=नोतरुं.	नोतरवुं.	नोतरुं, नोतरियो.	नोतरेलुं, इ०
पकव, पाक.	पच्=पकववुं.	पाकवुं, पकाववुं.	पाक, पकवान, पोंक-ख, पक्काई.	पाकुं, पाकेलुं, पक्कुं, पाकतुं.
पखाळ.	प्रक्षल्=पखाळवुं.	पखाळवुं.	पखाल (देवस्थानने धोवुं ते).	पखाळेलुं.
पच.	पच्=पचवुं.	पचवुं, पचाववुं.	पाचन, अपचो.	पचतुं, पाचक, इ०
पड.	पत्=पडवुं.	पडवुं, पाडवुं, पडाववुं.	पडाव, पडापडी, पडती.	पडेलुं, पडतर, पडाउ, इ०
पठ.	पठ्=पढवुं, भणवुं.	पढवुं, पढाववुं.	पाठ, पाडो, पाठी, पाठक.	पढेलो, इ०
परख.	परि+ईक्ष्=परीक्ष्=परखवुं.	परखवुं, पारखवुं, परखाववुं.	पारेख, परीख, पारखुं, परख.	पारखेलुं, इ०
परण.	परि+नी=परिणय्=परणवुं.	परणवुं, पणवुं, परणाववुं.	पणतर, पणियत.	परणेलुं, इ०
पहेर.	परिहित, परि+धा उपरथी हित=पहेरेलुं.	पहेरवुं, पहेराववुं.	पहेरण, पहेरामणी, पहेरणुं.	पहेरेलुं, पहेरवानुं, इ०
पहोच.	प्राप्त=मळेलुं.	पहोचवुं, पहोचाडवुं.	पहोच.	पहोचेलुं, इ०
पाथर.	प्र+स्तृ=पाथरवुं.	पाथरवुं, पथराववुं.	पाथरणुं, पथारी, पथारो, पाथरण.	पाथरेलुं, इ०

गू० मू०	सं० धा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
पाळ.	पाल्=पाळवुं.	पाळवुं.	पाल, पाळ, पालीओ, पारणुं, पालणुं, पालण, पाली, पाळी.	पाळेलुं, इ०
पी.	पा=पीवुं.	पीवुं, पीवडाववुं.	पान.	पीधेलुं, इ०
पीगळ.	विगल्=पीगळवुं.	पीगळवुं, पीगाळवुं.	पीगाळनार.	पीगळेलुं, इ०
पीड.	पीड्=पीडवुं.	पीडवुं, पीडाववुं.	पीडा.	पीडक, पीडेलुं, इ०
पीमळ.	परिमल=सुगंध.	पीमळवुं.	पीमळ.	पीमळेलुं, इ०
पीरस.	परि+विष्=पीरसवुं.	पीरसवुं, पीरसाववुं.	पीरसणुं, पीरसणीआ.	पीरसेलुं, इ०
पीस.	पिष्=दळवुं.	पीसवुं.	पीसणी.	पीसेलुं, इ०
पूछ.	पृच्छ्=पूछवुं.	पूछवुं, पूछाववुं.	पूछपाछ, पूछणी, पूछापूछ.	पूछेलुं, इ०
पूज.	पूज्=पूजवुं.	पूजवुं, पूजाववुं.	पूजा, पूजापो, पूजारो.	पूजेलुं, इ०
पूर.	पृ=पूरवुं.	पूरवुं, पूराववुं, पूरावुं.	पूरवार, पूरवारी, पूर, पूरवणी.	पूरेलुं, पूरुं, पूरतुं.
पेस.	प्रविश्=पेसवुं.	पेसवुं, पेसाडवुं.	पेसनार, पेसारो.	पेठेलुं, इ०
पोकार.	प्रकुश्=पोकारवुं.	पोकारवुं, पोकरावुं.	पोक, पोकार.	पोकारेलुं, इ०
पोस, पोष.	पुष्=पोषवुं.	पोसवुं, पोसाववुं.	पोषण, पोसनार.	पोषक, पोसेलुं, इ०
फळ.	फल्=फळवुं.	फळवुं.	फल, फाळ, फलाहार.	फलवंत, फलद्रुम, इ०

फस.	पश्=बांधवुं.	फसवुं, फसाववुं, फांसवुं.	फांसो, फांसी, फांस, फांसियो.	फांसियुं, फसेलुं, इ०
फाड.	स्फट्=फाडवुं.	फाडवुं, फडाववुं, फाटवुं, फटावुं.	फाड, फाट, फाडियुं, फांटो, फटायो, फाटफूट, फाटाफाट.	फाटुं, फाटेल, इ०
फीण.	फेन्=फीण चडवुं.	फीणवुं, फीणाववुं.	फीण.	फीणेलुं, इ०
फूल.	फुल्ल्=खीलवुं, फूलवुं.	फूलवुं, फूलाववुं, फूलववुं, फूलावुं.	फूल, फूलुं, फूलको, फूलेकुं, फूलडुं, फूलणजी, फोल्लो.	फूलेलुं, फूलेल, इ०
फोड.	स्फुट्=फोडवुं.	फोडवुं, फोडाववुं.	फोडनार.	फोडेलुं, इ०
फोल.	फुल्ल्=फूलवुं.	फोलवुं.	फोल.	फोलेलुं, इ०
बगड.	विघटनम्=बगाड.	बगडवुं, बगाडवुं.	बगाड. [बळतुं.	बगडेलुं, बगाडेलुं.
बळ.	ज्वल्=बळवुं.	बळवुं, बाळवुं.	बळतण, बळतरा, बळापो,	बळीअल, इ०
बांध.	बंध्=बांधवुं.	बांधवुं, बंधाववुं.	बंध, बांधो, बांधणी.	बांधेलुं, बांध्या, इ०
बीछा.	विस्तरणं=बीछानुं.	बीछावुं	बीछानुं.	बीछावेलुं, इ०
बीड.	वेष्टन=बीटो.	बीडवुं, बीडाववुं.	बीडो, बीडी.	बीडेलुं, इ०
बेश. बेस.	विश्=पेसवुं.	बेसवुं, बेसाडवुं, बेसारवुं, भूतकाळ बेठुं.	बेसणी, बेसणुं, बेठक, बेसामण, बेसामणुं.	बेसतुं, इ०

5

गू० मू०	सं० धा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
बोल.	बल्ह्=बोलवुं.	बोलवुं, बोलाववुं.	बोल, बोली, बोलबोल.	बोलकणुं, बोलुं, इ०
बोळ.	बुल्=बोळवुं.	बोळवुं, बोळावुं.	बोळाशाडो, बोळाण.	बोळ, बोळियां, बोळेलुं.
भज.	भज्=भजवुं.	भजवुं, भजाववुं.	भजन, भजनियो, भजनार, भजनियां.	भजनिक, भजेलुं, भजेल, इ०
भण.	भण्=भणवुं.	भणवुं, भणाववुं.	भणतर, भणामण.	भणेल, इ०
भम.	भ्रम्=भमवुं.	भमवुं, भमाववुं, भंभेरवुं, भंभोळवुं.	भमर, भमरो, भमरडो, भमरी, भमरडी, भमडो.	भमतुं, भमेल, इ०
भर.	भृ=भरवुं.	भरवुं, भराववुं, भरावुं.	भरणुं, भरण, भरणी, भरत, भरतल, भरथार, भरतियुं, भरतियो, भरती, भराव.	भर, भरपूर, भराउ, भरेलुं, भरतियो.
भस.	भष्=बोलवुं, भसवुं.	भसवुं, भसाववुं.	भसाभस.	भसतुं, इ०
भाग, भांग.	भंज्=भांगवुं.	भांगवुं, भंगाववुं, भांजवुं, भागवुं.	भाग, भांजणी, भागाकार, भांजगड, भंगाण, भंगारो, भांजनार, भागियो, भाजक, भाज्य, भागती.	भागुं, भंगुर, भांगेलुं, भगरुं, भागलुं.
भाळ.	भल्=जोवुं.	भाळवुं, भाळववुं.	भाळ, भलामण, भालवणी.	भाळेलुं, इ०

भीख.	भिक्ष्=भीख मागवी.	भीखवुं.	भीख, भिक्षा, भीखारी.	भिक्षुक, भूखडुं, भीखारु, भीखेलुं.
भूंक.	बुक्क्=भूंकवुं.	भूंकवुं.	भेंकडो.	भूंकतो.
भूंज.	भृज्=भूंजवुं.	भूंजवुं, भूंजाववुं.	भूंजनार, भाडभूंजो.	भूंजेलुं, इ०
भोक.	भूक्=भोकवुं.	भोकवुं, भोकाववुं.	भोक.	भोकेलुं, इ०
मथ.	मथ्,मंथ्=वलोववुं,डहोळवुं.	मथवुं, मथाववुं.	मंथन.	मथेलुं, इ०
मर.	मृ=मरवुं.	मरवुं, मारवुं, मराववुं.	मार, मारामारी, मारो, मरण, मोत.	मरणियो, मारकणो, मारेलुं.
मसळ.	मुस्=मसळवुं.	मसळवुं, मसळाववुं.	मसळनार.	मसळेलुं, इ०
मळ.	मिल्=भेगुं थवुं.	मळवुं, मेळववुं.	मळतर, मेळ, मळतियो, मेळवण,मेळावो, मेळो.	मळतावडुं, इ०
माग.	मृग्=मागवुं.	मागवुं, मगाववुं.	मागनार,मागणी,मागणुं, मागण, मागुं.	मागतुं, मागणिया, मागेलुं.
मांज.	मृज्=मांजवुं.	मांजवुं, मंजाववुं.	मंजन, मार्जन.	मांजेलुं, इ०
माप.	माप्=मापवुं.	मापवुं, मपाववुं.	माप, मपारो, मपामणी, मापणी.	मापेलुं. इ०
मुझा.	मुह्=मुझावुं.	मुझावुं.	मुझण, मुझवण, मुझारो.	मुझायेलुं, इ०
मूक.	मुच्=मूकवुं.	मूकवुं. मूकाववुं.	मुक्की, मूठो.	मूकेलुं, इ०

गू० मू०	सं० भा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
मूंड.	मुंड्=मूंडवुं.	मूंडवुं, मूंडाववुं.	मुंडन, मूंडीओ.	मूंडेलो-ली-लुं.
योज.	युज्=योजवुं.	योजवुं, योजाववुं.	योजना.	योजेलुं, इ०
रखड.	रख्=भमवुं.	रखडवुं, रखडाववुं.	रखडाट, रखरख, रखडामण, रखड.	रखडेल, इ०
रंग.	रंज्=रंगवुं.	रंगवुं, रंगाववुं.	रंग, रंगारो, रंगलो, रंगाई, रंगामणी.	रंगी, रंगीत, रंगीलुं, रंगेलुं.
रड.	रट्=रडवुं.	रडवुं, रडाववुं.	रडारोळ, राड.	रडकणुं, रडियेल.
रम.	रम्=रमवुं.	रमवुं, रमाडवुं.	रमत, रमकडुं, राम.	रमतुं, रमतियाळ, रमणिय, रमणिक.
रस.	रसितं=रसेलुं.	रसवुं, रसाववुं.	रसामण.	रसेलुं, इ०
राख.	रक्ष्=रक्षण करवुं.	राखवुं, रखाववुं.	राखडी, राख, रखावट, रखवाळ, रखवाळी, रखो, रखोपियो, रखोपुं, राख, रख्या, राखोडी.	राखेलुं, इ०
रांड.	रंडा=रांडेली.	रांडवुं, रंडाववुं.	रांड, रांडीरांड, रांडवो.	रांडेली, रंडायली.
रांध.	रध्, रंध्=रांधवुं.	रांधवुं, रंधाववुं.	रांधणियुं, रांधणियो, रांधणुं, रंधामण, रंधवारो.	रांधेलुं, रांध्युं, रंधायलुं.

रीज-झ.	रंज्=रीझवुं.	रीजवुं, रीझववुं.	रीझ, रंजन.	रीझेलुं, इ०
रीसा.	रिष्=रीसावुं.	रीसावुं.	रीस, रीसामणां, रूसणुं.	रीसाळ, रीसामणुं.
रूठ.	ऋष्=रूठवुं.	रूठवुं, रूठववुं.	रूठ.	रूठेलो, रूठ्यो.
रूंध.	रुध, रुंध=रूंधवुं (गुंगळाववुं).	रूंधवुं, रूंधाववुं.	रूंधण.	रूंधायलुं, इ०
रेंस.	रिश्=मारवुं.	रेंसवुं.	रेंसनार.	रेंसेलुं, इ०
रो.	रु=रोवुं. [=रोपवुं.	रोवुं, रोवराववुं.	रुदन, रदन, राव.	रोतुं, इ०
रोप.	रुह् (प्रेरक रोपयति)	रोपवुं, रोपाववुं.	रोपो, रोपणी.	रोपेलुं, इ०
लख.	लिख्=लखवुं.	लखवुं. लखाववुं.	लेख, लखत, लखामण, लखाई,लेखण,लेखक, लेखुं.	लखेलुं, लखेल.
लण.	लू(लुनाति)=कापवुं, लणवुं.	लणवुं.	लाणी (कापणी).	लणेलुं.
लाग.	लग्=लागवुं.	लागवुं, लगाडवुं.	लागणी, लाग.	लगतुं,लागट,लागेलो, इ०
लांघ.	लंघ्=लांघवुं.	लांघवुं.	लांघण, लांघणुं, लांघा.	लांघेलो.
लींप.	लिप्=लींपवुं.	लींपवुं, लींपाववुं.	लेप, लींपण.	लींपेलुं, इ०
लूंट.	लुंट्=लूंटवुं.	लूंटवुं. लूंटाववुं.	लूंट, लूंटारो.	लूंटेलुं, इ०

गू० मू०	सं० भा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
ले.	ला=लेवुं.	लेवुं, लेवडाववुं.	लहेणुं, लेण, लेणदार, लेणदेण, लहेणीआत.	लीधेलुं, इ०
लोट, आळो- [ट.	लुठ्=लोटवुं.	लोटवुं, आळोटवुं.	लोटण, आळोटनार.	लोटण, इ०
वकास.	विकास्=पहोळुं थवुं=खीलवुं.	वकासवुं.	वकाश.	वकाशेलुं, इ०
वखाण.	विख्या=वखाण करवां.	वखाणवुं, वखणाववुं.	वखाण.	वखाणेलुं, इ०
वखेर, विखेर.	वि+क्षर्=वखेरवुं.	विखेरवुं, वखेराववुं.	वखेरनार.	विखेरेलुं, इ०
वगोव.	विगानं=वगोणुं.	वगोववुं, वगोवावुं.	वगोणुं.	वगोवेलुं, इ०
वरस.	वृष्=वरसवुं.	वरसवुं, वरसाववुं.	वरसाद.	वरसेलुं, इ०
वर्त्त.	वृत्=वर्त्तवुं.	वर्त्तवुं, वर्त्तावेवुं.	वृत्ति, वर्त्तारो, वर्त्तणुक, वर्त्तन.	वर्त्तेलुं, इ०
वस.	वस्=वसवुं.	वसवुं, वसाववुं.	वस्ति, वास, निवास, आवास, प्रवास, उपवास, वसावुं, वसावो.	वाशी, इ०
वहे.	वह्=वहेवुं.	वहेवुं, वहेराववुं.	वहेळो, वहेण, वाहन, वहेल, वहाण, वहीतरो, प्रवाह.	वहेतुं, इ०

वळ.	वल्=वळवुं.	वळवुं, वाळवुं.	वळण, वळ.	वळेलुं, इ०
वळग.	लग्, विलंग्=वळगवुं.	वळगवुं, वळगाडवुं.	वळगणी, वळगण, वळ-गाड.	वळगेलुं, इ०
वा.	वा=वावुं.	वावुं.	वा, वायरो.	वायेल, इ०
वांच.	वच्=वांचवुं.	वांचवुं, वंचाववुं.	वंचन, वांचन.	वांचेलुं, इ०
वाट.	वृत्=वाटवुं.	वाटवुं, वटाववुं.	वाट (रस्तो).	वाटेलुं. इ०
वाव.	वप्=वाववुं.	वाववुं.	वावणी, ववेतर.	वावेलुं. इ०
वीघर.	वि+गृह्=ओगळवुं.	वीघरवुं, वीघारवुं.	वघरो, वघार, विग्रह.	वीघरेलुं, इ०
वीछळ.	प्रक्षालन=धोवुं.	वीछळवुं, वीछळाववुं.	वीछळनार.	वीछळेलुं, इ०
वींज.	वीज्=वींजवुं.	वीजवुं.	वींजणो.	वींजेलुं. इ०
वींट.	वेष्टनं=वींटो.	वींटवुं, वींटाववुं.	वींटो.	वींटेलुं, इ०
वीसर.	विस्मृ=वीसरवुं.	वीसरवुं, वीसारवुं.	विस्मरण, विसार.	वीसारेलुं, इ०
वेच्.	विक्री=वेचवुं.	वेचवुं, वेचाववुं.	वेचाण, वेचामणी.	वेचाउ, वेचातुं, वेचाणियुं, वेचतुं.
वेठ.	विष्टि=वेठ.	वेठवुं.	वेठ.	वेठियो, वेठियुं, वेठेलुं.
शीकार.	स्वीकार=अंगीकार.	शीकारवुं, शीकराववुं.	शकार.	शीकारेलुं, इ०
शीख.	शिक्ष्=शीखवुं.	शीखवुं, शीखाडवुं, शीखववुं.	शीखामण, शीखवणी, शीख.	शीखाउ, इ०

गु० मू०	सं० धा० के श०	क्रियापद.	नाम.	विशेषण.
संचर.	संचर्=जवुं.	संचरवुं.	संचरनार.	संचरतुं, इ०
संचर.	संचर्=एकठुं करवुं.	संचरवुं, संचारवुं.	संचराई, संचरामण, संचार.	संचरावेलुं, संचारेलुं.
सज.	सज्ज्=सजवुं.	सजवुं.	साज.	सज, सजेलुं.
संभाळ.	संभृ=संभाळवुं.	संभाळवुं.	संभाळ.	संभाळेलुं, इ०
समार.	स्मर्य=समारवुं.	समारवुं, समरावबुं.	समरामण.	समारेलुं, इ०
समाव.	सम+आ+विश्=समाविश् = समास करवो.	समाववुं.	समाविश, समास.	समावेलुं, इ०
सहे.	सह्=सहेवुं.	सहेवुं, सहेवावुं, सहेवराववुं.	सहनता.	सहेलुं, सह्य.
सळ.	शट्=सळवुं.	सळवुं, सळाववुं.	सळो.	सळेलुं, इ०
साचव.	संचय्=एकठुं करवुं.	साचववुं, सचवावुं.	साचवणी, सचवामणी.	साचवेलुं, इ०
सांध.	संधा=सांधवुं.	सांधवुं, संधाववुं.	सांध, सांधो, सांधण.	सांधेलुं, इ०
सांपड.	संपादन=मेळववुं ते.	सांपडवुं.	सांपडनार.	सांपडेलुं, इ०
सींच.	सिंच्=छांटवुं.	सींचवुं.	सींचण.	सींचेलुं, इ०
सीझ.	सिद्ध=पूरुं थवुं.	सीझवुं.		सीझेलुं, इ०
सीव, शीव.	सिव्=सीववुं.	शीववुं, सीवडाववुं.	शीवण-णी, सीवाई, सीवडामण.	सीवेलुं, इ०

सुंघ.	शिंघ्=सुंघवुं.	सुंघवुं, सुंघाडवुं.	सुंघनार, सुंघाडनार.	सुंघेलुं, इ०
सूकव.	शुष्=सूकावुं.	सूकावुं, सूकाववुं.	सूकवणी.	सूकुं, इ०
सूज.	शोथ=सोजो.	सूजवुं, सूजाववुं.	सोजो.	सूजेलुं, इ०
सूझ.	सूच्=सूझवुं.	सूझवुं, सूझाडवुं.	सूझ.	सूझेलुं, इ०
सूण.	श्रु=सांभळवुं.	सूणवुं, सूणाववुं.	श्रवण, सूनावणी.	सूणेलुं, इ०
सूण.	शूर्न=सूजेलुं.	सूणवुं, सूणाववुं.		सूणेलुं, इ०
सोसा.	शुष्=सोसावुं.	सोसावुं.	सोस.	सोसेलुं, इ०
हण.	हन्=हणवुं.	हणवुं, हणाववुं.	हाण, हानि.	हणेलुं, इ०
हर.	हृ=हरवुं.	हरवुं.	हरण.	हरेलुं, इ०
हरख.	हर्ष्=हरखवुं.	हरखवुं, हरखाववुं.	हरख.	हरखेलुं, इ०
हस.	हस्=हसवुं.	हसवुं, हसाववुं.	हास, हांसी, हास्य, हसाहस, उपहास.	हसतुं, इ०
हींड.	हिंड्=जवुं.	हींडवुं, हींडाडवुं.	हींडछा, हींडण.	हींडेलुं, इ०

पूरवणी.

थोडांक क्रियापद फारसी शब्दोपरथी थयांछे तेमांनां जे सांभर्यांछे ते नीचे लख्यांछे:—

१ कबूलातपरथी कबूलवुं. २ खरीदीपरथी खरीदवुं. ३ गुजारोपरथी गुजारवुं, गुजरवुं. ४ गुमपरथी गुमाववुं.

साधारण परचूरण शब्दो.

पाठमां आमांना जे शब्दो आवे ते शीखववा.

अक्रांतियुं. संस्कृत. अतिक्रांत.
अकल. अरबी.
अकारत-ज. सं. अकार्य.
अकीक. अरबी.
अखतरो. अरबी. इख्तिरा=शोध.
अखत्यार. अरबी. इख्तियार.
अखाडो. सं. अक्षवाट. कसरत करवानी जग्या.
अखात्रीज. सं. अक्षयतृतीया.
अखोड, अखरोट. सं. अक्षोट-ड.
अखोवन. सं. अक्षयवन.
अगथियो. सं. अगस्ति.
अगम. सं. अगम्य.
अगमनिगम. सं. आगमनिर्गम.
अगासी. सं. अवकाश, आकाश.
अगियार. सं. एकादश.
अघरुं. सं. अग्राह्य.
अंगरखो-खु. सं. अंगरक्षक.
अचरज-त. सं. आश्चर्य.
अच्छुं. सं. अच्छं.
अजब, अजायब. अरबी.
अजमायेश. फारसी. आझमाइश.
अजमाववुं. फारसी. आजमुदन.
अजीठुं, अजीठवाड. सं. उच्छिष्ट=जमतां वधेलुं.
अजीरण. सं. अजीर्ण.
अंजीर. सं.
अटारी. सं. अट्टालिका.
अठवाडियुं. सं. अष्टवार.
अडधुं. सं. अर्ध.
अडाळी. सं. अट्टालिका.
अणकूट. सं. अन्नकूट=अन्ननो ढगलो.
अणचिंतुं. सं. अचिन्त्य.
अणवर. सं. अनुवर=वरनी पाछळ जनार.
अणी. सं.
अत्तर. अरबी. अतर, इतर.
अतर, अत्रे. सं. अत्र.
अथाक-ग. सं. अस्थाग.
अदब, आदाब. अरबी.
अदल. अरबी.
अदलबदल. अदल बोलवामां वेवडायलो. बदल. अरबी.
अदा. अरबी.
अदालत. अरबी.

अदावत. अरबी.
अदकुं. सं. अधिकम्.
अनामत. अरबी. अमानत.
अफवा. अरबी.
अफसोस. फारसी.
अफीण. सं. अफेनं, अहिफेनं. फारसी. अफ्यून.
अबधूत. सं. अवधूत.
अबनूस. फारसी. आबनूस.
अबरक-ख. सं. अभ्रक.
अबील. अरबी. अबीर.
अमल. अरबी.
अमास. सं. अमावास्या.
अमीन. अरबी.
अमीर. अरबी.
अमुक. सं.
अंबाडी. फारसी. अंबारी.
अरक. सं. अर्क.
अरज. अरबी. अर्झ.
अरसो. अरबी. अर्सह्.
अरे. संस्कृत.
अलबत. अरबी. अलबतह्.
अलाको-खो. अरबी. इलाकह्.
अलाहिदुं. अरबी. अलाहिदह्.
अली. सं. आली=वहाली.
अवघड. सं. अव+घट.
अवजोग. सं. अवयोग.
अवरथा. सं. वृथा.
अवाज. फा. आवाझ.
अवास. सं. आवास.
अवेज, अवेजी. अ. इवझ.
अशरफी. अरबी.
अशराफ. अरबी.
अषाड, अखाड. आखाड जुओ.
असबाब. अरबी.
असमान. फा. आसमान.
असल. अरबी.
असील. अरबी.
अस्तर. सं. आस्तर. फारसी. अस्तर.
अस्वार. सं. अश्ववार.
अळसी. सं. अतसी.

आ.

आंकडो. सं. अंकुट.
आंगणुं. सं. अंगन.
आंख, आंख्य. सं. अक्षि.
आंच. सं. अर्चि.
आंतरडुं. सं. अंत्रम्.
आंधळुं. सं. अन्ध.
आंबो. सं. आम्र.
आंसु. सं. अश्रु.
आइन. फा. आइने अकबरी=अकबरनो कायदो.
आंकडो. सं. अर्क.
आकळविकळ. सं. आकुल व्याकुल.
आकीन. अरबी. यकीन.
आखर. अरबी. आखिर.
आखाड. सं. आषाढ.
आखुं. सं. अक्षत.

आखूनजी. फारसी. आखून्दजी.
आगळ. सं. अग्र.
आगळो. सं. अर्गलं=उलाळो.
आघुं. सं. अग्राह्य.
आज. सं. अद्य.
आजम. अ. आझम.
आजार. फा. आझार.
आजिजी. आ. आजिझी.
आजो. सं. आर्यक.
आतश, आतशबाजी. फारसी. आतिश, आतिशबाजी.
आदत. अरबी.
आदमी. अरबी.
आदर. सं.
आदुं. सं. आर्द्रकं.
आठ. सं. अष्ट.
आठेजाम. सं. अष्टयाम.
आडत. सं. ऋध्.=वधवुं. अर्द्धति.
आपण. सं. आत्मन्. प्राकृत. आप्पा.
आफत. अरबी.
आफताब. फारसी.
आफरीन. फारसी.
आबखोरो. फारसी.
आबदा. सं. आपदा.
आबदागीरी. फारसी. आफताबगीर.
आबरू. फारसी.
आबाद. } फारसी.
आबादानी. } फारसी.
आबादी. } फारसी.
आबेहुब. अरबी. हूबहू.
आबोहवा, आबहवा. फारसी.
आमदानी. फारसी. आमदनी.
आमली. सं. अम्लिका.
आयनो. फा. आइना.
आरजु. फारसी. आरझू.
आरत. सं. आर्त.
आराम. संस्कृत.
आरी. सं. आरा.
आलम. अरबी.
आशक, माशुक. अरबी. आशिक, माशूक.
आसो. सं. आश्विन.
आहीर. सं. आभीर.
आळस. सं. आलस्य.

इ.

इंडुं. सं. अंड.
इकबार=नशीब. अरबी.
इकरार. अरबी.
इज्जत. अरबी. इझ्झत.
इज्जतआसार. फारसी. इझ्झत-आसार.
इजन. फारसी. इझन.
इजा. अरबी. ईझा.
इजार. अरबी. ईझार.
इजारो. फारसी. इजारा.
इतबार. अरबी.
इतर. संस्कृत.

इतराजी. अरबी. एतेराझी.
इति. संस्कृत.
इत्तिफाक. अरबी.
इन्कार. अरबी.
इन्सान. अरबी.
इन्साफ. अ.
इनाम. अरबी.
इन्तिखाब. अरबी.
इन्तिजार. अरबी.
इबारत. अरबी.
इमलो. अरबी. अमला.
इमान. अरबी. ईमान.
इमारत. अरबी.
इरादो. फारसी. इरादा.
इलकाब. अरबी. अल्काब.
इलम. अ. इल्म.
इलाज. अरबी.
इशक. अरबी. इश्क.
इशारत. अरबी.
इसबगोळ. फारसी. इस्पुगूल अथवा इस्बूगूल=ऊंटीयुं जीरुं.

ई.

ईंधणुं. सं. इंधनं.
ईंट. सं. इष्टिका.
ईद. अरबी.
ईस. सं. ईशा.

उ.

उजाणी. सं. औद्यानी. उद्यान=बाग.
उत्तराण. सं. उत्तरायण. उत्तर+अयन. अय् धा. जवुं.
उतावळुं. सं. उत्तूर्ण.
उदमात. सं. उन्माद.
उदरावो. सं. उद्वेग.
उधै. सं. उद्देहिका.
उमदा. अरबी.
उमर. अरबी.
उमराव. अरबी. उमरा.

ऊ.

ऊंचुं. सं. उच्चं.
ऊंट. सं. उष्ट्र.
ऊंदर. सं. उन्दुर.
ऊकरडो. सं. उत्कर.
ऊजड. सं. उज्झित.
ऊजळुं. सं. उज्ज्वल.
ऊजागरो. सं. उज्जागर; जागृ धा. जागवुं.
ऊणुं. सं. ऊनं.
ऊधरस. सं. ऊर्द्ध्वरस.
ऊन. सं. ऊर्णा.
ऊनाळो. सं. उष्णकाल.
ऊभुं. सं. उत्थम्भनं.
ऊमरो. सं. अम्बुर, उडुम्बर.

ए.

एकठुं. सं. एकत्र.
एकर. इंग्रेजी.
एजन. अ. ऐझन.

एठवाड. अजीठुं जुओ.
एडी. सं. अंह्रि.
एब. अरबी. ऐब.
एहसान. अरबी.
एळची. तुर्की. वकील.
एळची-ची, एलायची. सं. एला, एलीका.

ओ.

ओच्छव. सं. उत्सव.
ओछाड. सं. अवच्छादन.
ओजार. अरबी. ओझार.
ओटलो. सं. आस्थल.
ओठ. सं. ओष्ठ.
ओडकार. सं. उद्गार.
ओरत. अरबी. औरत.
ओरमाई. सं. अपरमातृ.
ओलाद. अरबी. औलाद.
ओलीओ. अरबी. औलीआ.
ओशीकुं, ऊशीकुं. सं. उत्=उपर, शीर्षक=माथुं. उच्छीर्षक.
ओस. सं. अवश्याय=झाकळ.
ओसड. सं. औषध.
ओसार. सं. आस्तार.
ओळ. सं. आलि, आवलि.
ओळंभो. सं. अवलंबन.

क.

कंई, कंईक. सं. किंचित्.
कंकु. सं. कुंकुम.
कंकोतरी. सं. कुंकुमपत्री.
कंगाळ. सं. कंकाल.
ककडो. सं. खंडक.
कजा. अरबी. कझा.
कजीओ. अरबी. कझिया.
कटाणुं. सं. कषायित.
कटार-री. सं. कट्टार.
कठण. सं. कठिन.
कडाई, कढा. सं. कटाह.
कणसलुं. सं. कणिश.
कणसारो. सं. कंसकार.
कद. अ.
कदर. अ.
कपडुं. सं. कर्पट.
कपास. सं. कार्पास.
कपाळ. सं. कपोल.
कपूर. सं. कर्पूर.
कबजो. अ. कब्झा.
कबर. अ. कब्र.
कबाट. इं. कपबोर्ड.
कबालो. अ. कबालाह्.
कबीलो. अ. कबीलह्.
कबूल. अ.
कम. फा.
कमबख्त. फा.
कमर. फा.
कमसुखन. फा. कमसुखुन=थोडा-बोलो.
कमाड. सं. कपाट.

कमान. फा.
कर. सं.=वेरो.
करकशा. सं. कर्कशः.
करज. अ. कर्झ.
करम. सं. कृमी.
करवत. सं. करपत्र.
करशण. सं. कर्षण.
करार. अ.
करोड. सं. कोटी. सो लाख.
कलफ. अ.
कलम. सं. अने अ.
कलाल. सं. कल्यपाल.
कलिहार. सं. कृष्णसार.
कलेवर. सं.
कवाएत. अ. कवाइद.
कवात. सं. क्काथ.
कसब. अ. कशब. सोना रूपानो.
कसब. अ.=हुनर.
कसम. अ.
कसर. अ. कस्र.
कसरत. अ.
कसुंबो. सं. कुसुंभ. रातो रंग.
कसूर. अ. कुसूर.
कस्तूरी. सं.
कस्बो. अ. कस्बह्.
कहडी. सं. कटूर.
कां, केम. सं. किम्.
कांकरो. सं. कंकर.
काख. सं. कक्षा.
कांग. सं. कंगु.
कांगरा. फा. कंगरा.
कागज, कागळ. फा. कागझ.
कागडो. सं. काक.
कागदी. फा. कागझी.
काच. सं.
कांचळी. सं. कंचुकी.
काजळ. सं. कज्जल.
कांजी. सं. कांजिकं.
काजी. अ. काझी.
काट. सं. काष्ठ.
कांटो. सं. कंटक.
काठी. सं. काष्ठ.
कातर, कातरा. सं. कर्त्तरी.
कादव. सं. कर्द्दम.
कांदो. सं. कन्द.
कान. सं. कर्ण.
कानून. अ.
काफर. अ. काफिर.
काफलो. अ. काफिलह्.
कांबळो. सं. कम्बल.
काबर, काबरुं. सं. कर्बुर.
काबिल. अ.
काबू. अ.
कायदो. अ. काइदह्.
कायम. अ. काइम.
कायर. सं. कातर.
कायल. अ. काइल. मात करवुं.
कायली. अ. काहिल. मांदो.

कारकीर्दी. फा. कारकर्दगी.
कारकुन. फा.
कारखानुं. फा. कारखानह्.
कारतक. सं. कार्तिक.
कारभार. फा. कारोबार.
कारीगर. सं. कार्यकर.
कांसु. सं. कांस्य.
काळजुं. सं. कालेयं.
काळुं. सं. कालं.
किताब. अ.
कित्तो. अ. कितअह्.
किनारो, किनारी. फारसी. किनारह्.
किमियो. अ. कीमीया.
किरमज. सं. कृमिजं.
किरायुं. अ. किरायह्.
किश्त. फा. कुश्त. शेतरंजमां.
किस्त. अ.=हपतो.
किस्मत. अ.
किस्सो. अ. किस्सह्.
कीटुं, कीटी. सं. किट्ट.
कीडी. सं. कीटिका.
कीडो. सं. कीट.
कीनो. फा. कीनह्.
कीमत. अ.
कुद्रत. अ.
कुंडाळुं. सं. कुंडलि.
कुप्पी. सं. कूपी.
कुमक. फा.
कुमळुं, कुंळुं. सं. कोमलं.
कुमास. अ.
कुरकुरीउं. सं. कुर्कुर.
कुल. सं. कुल=एकठुं करवुं. अ. कुल्ल.
कुहाडो. सं. कुठार.
कूकडो. सं. कुक्कुट.
कूकवो. सं. कुक्वण.
कूख. सं. कुक्षि.
कूच, कूजो. फा. कूझा.
कूच. फा.=चालवुं.
कूंची. सं. कुंचिका.
कूचो. सं. कूर्चः.
कूंडी. सं. कुंडी.
कूतरो. सं. कुक्कुर.
कूबडो. सं. कुब्जं.
कूवो. सं. कूप.
केड. सं. कटि.
केद. अ. कैद.
केफ. फा. कैफ.
केफियत. अ. कैफियत.
केर. अ. कहर.
केवडो. सं. केतकः.
केशुडां. सं. किंशुकः.
केळ. सं. कदली.
कोठ. सं. कपित्थ.
कोठो. सं. कोष्ठ.
कोढ. सं. कुष्ठ.
कोणि. सं. कफोणि.
कोतर. सं. कोटर.

कोताई. फारसी. कोताही. कसर करवी ते.
कोदरा. सं. कोद्रव.
कोदाळो. सं. कुद्दालः.
कोपरियुं. सं. कूर्पर. कोणी.
कोम. अ. कौम.
कोयल. सं. कोकिला.
कोल. अ. कौल.
कोळियो. सं. कवल.
कौवत. अ. कुव्वत.
क्यारडो. सं. केदार.
क्यामत. अ. कियामत.
क्यास. अ. कियास.

ख.

खई. सं. क्षय.
खच्चर. सं. खेसर, खेचर.
खंजर. फारसी.
खजानो. अ. खज्ञानह्.
खजूर. सं. खर्ज्जूर.
खट्. सं. षट्.
खडी. सं. खटी.
खत. अ. खत्त.
खतरो. अ. खतरह्.
खता. अ.
खबर. अ.
खबूतर. फा. कबूतर.
खभो. सं. स्कन्ध.
खमा. सं. क्षमा.
खरच. अ. खर्ज. फा. खर्च.
खरजवुं. सं. खर्जूः.
खराब. अ.
खरी. सं. क्षुर, खुर.
खरीद. फा.
खर्चु. सं. खर्ज. खर्चु जवुं ते.
खल. सं. खल्ल.
खलक. अ. खल्क.
खलास. अ.=खाली थई जवुं ते.
खलीफ. अ. खलीफह्.
खलेल. अ. खलल.
खवास. अ.
खव्वीस. अ. खवीथ.
खस. सं.
खस्खस. सं.
खसम. अ. खस्म.
खसलत. अ. खस्लत.
खळुं. सं. खलं.
खाएश. फा. ख्वाहिश.
खाक, खाख. फा.
खाटली. सं. खट्टिका=ठाठडी.
खाटलो. सं. खट्वा.
खातर, खातरी. अ. खातिर, खातिरी.
खांध. सं. स्कंध.
खानुं. फा. खानह्. स्थळवाचक.
खापरियुं. सं. खर्प्परी.
खामी. फा.
खामुखा. फा. ख्वाह्मख्वाह्.
खार. सं. क्षार.

खालसा. अ. खालिसह्.
खाली. अ.
खाविन्द. फा.
खास. अ. खास्स.
खासियत. अ.
खाळ. सं. खल्ल.
खिजमत. अ.
खिताब. अ.
खिलत. अ. खिलअत.
खीलो, खीली. सं. कील, कीला, खीला.
खीसुं. फा. कीसह्.
खुडदो. फा. खुरदह्.
खुद. फा.
खुदा. फा.
खुमारी. अ. खुमार.
खुशकी. फा.
खुशनुमा. फा.
खुशाली. खुश फा.+हाली अ.
खुशामत. फा. खुशामद.
खुशी. फा.
खून. फा.
खूंप. सं. गुंफ्=गुंथवुं.
खूबसुरत.खूब.फा.अने सुरत.अरबी.
खूबी. फा.
खूमचो. फा. ख्वान्चह्.
खूरशी. अ. कुर्सी.
खेपियो. सं. क्षेपक.
खेम. सं. क्षेम.
खेरखाह. खैर अ.+ख्वाह् फा.
खेरसल्ला. अ. खैरसलाह्.
खेरात. अ. खैरात.
खेरियत. अ. खैरियत.
खेरीज. अ. खारिज.
खोगीर. फा.
खोजो. फा. ख्वाजह्.
खोपरी. सं. खर्पर.
खोराक. फा. खुराक.
खोल. सं. खलः.
खोळियुं. सं. खल्लु.
खोळो. सं. कोलः.
ख्याल. अ. खियाल.

ग.

गज. फा. गझ.
गजब. अ. गझब.
गजल. अ. गझल.
गजवुं. सं. गुह्य.
गंज, गंजी. सं.
गंजीफो. फा. गंजीफह्.
गधेडो. सं. गर्द्दभः.
गफलत. अ.
गर. सं. गर्भ.
गरक. अ. गर्क.
गरज. अ. गर्झ.
गरद. फा. गर्द.
गरम. सं. घर्म. फा. गर्म.
गरीब. अ.
गल. सं. गरल.

गलत. अ.
गलीच. अ. गलीझ.
गलेफ. अ. गिलाफ.
गळ्युं. सं. गुल्यः.
गाउ. सं. गव्यूत.
गागर, गागेर. सं. गर्गरी.
गाजर. सं. गर्जर.
गाजवीज. सं. गर्जनविद्युत्.
गाडर. सं. गड्डर.
गाडुं, गाडी, गाल्ली, गाडीत, गाडीवान. सं. गंत्रि.
गाभ, गाभणी, गाभो. सं. गर्भ.
गाम, गामठी, गामडुं, गामडियुं. सं. ग्राम.
गाय. सं. गौ, गो.
गारुडी. सं. गारुडिक.
गालीचो. फा. गालीचह्.
गाळ. सं. गालि.
गिबत. अ. गीबत.
गिरफतार. फा. गिरिफ्तार.
गिलो. फा. गिलह्.
गुंगणुं. फा. गुंग.
गुजरवुं. फा. गुझस्तन.
गुजरान. फा. गुझरान.
गुजारवुं. फा. गुझाश्तन.
गुटको. सं. गुटिका.
गुदस्त. फा. गुझश्त.
गनाह, गुनेहगार. फा. गुनह, गुनहगार.

गुफा. सं. गुहा.
गुमाववुं. फा. गुम.
गुमास्तो. फा. गुमाश्ता.
गुलतान. फा. गलतान.
गुलबास. फा. गुलेअब्बास.
गुलमोहोर. फा. गुलेमुन्ह.
गुलाब. फा. गुलउपरथी.
गुलाम. अ.
गुस्सो. अ. गुस्सह्.
गूगळ. सं. गुग्गुल.
गेब, गेबी. अ. गैब, गैबी.
गेरत. अ. गैरत.
गेरु. सं. गैरिक.
गोखरु. सं. गोक्षुर.
गोटलो, गोटली, गोटी, गोटो, गोटिला. } सं. गुटिका.
गोठीओ. सं. गोष्ठी.
गोड, गड. सं. गंड.
गोफण. सं. गोफणा.
गोर. सं. गुरु.
गोरव. सं. गौरव.
गोरी, गोरुं. सं. गौर.
गोलंदाज. फा. गोलाअंदाझ.
गोसांई. सं. गोस्वामी.
गोळ. सं. गुल.
गोळी. सं. गुली (ओसडनी).
गोळो, गोळी. सं. गोल.

घ

घउं. सं. गोधूम.

घणुं. सं. घन.
घर. सं. गृह.
घरडो. सं. जरंडः.
घरण. सं. ग्रहण.
घराक. सं. ग्राहक.
घरेणुं. सं. गहन.
घरोळी. सं. गृहालिका.
घा, घाव. सं. घात.
घाघरो. सं. घर्घर.
घाणी. सं. घूर्णि.
घाम. सं. घर्म.
घी. सं. घृत.
घूघरी. सं. घर्घरी.
घूड, घूवड. सं. घूक.
घेभर, घेबर. सं. घृतवर.
घेरो. सं. गभीर.
घेलुं. सं. ग्रथिल.
घो. सं. गोधा.
घोडो. सं. घोटक.

च.

चक. तुर्की. चिक.
चकरडी, चकरडुं, चकती, चाक, चकरी, चकमंडळ, चकचक, चक्की. } सं. चक्र.
चकलो. सं. चक्र.
चकलेदार. सं. चक्र. दार. फा. प्रत्यय.
चटणी. सं. चट्=भागवुं.
चटाइ. सं. कट.
चडवो. सं. चलुक.
चणा. सं. चणक.
चणियो, चोरणो, चोयणो. सं. चलनी, चलनक.
चतुराई. सं. चातुर्य.
चम्मर. सं. चमर.
चरखो. फा. चर्खह्.
चरबी. फा. चर्बी.
चरु. सं.
चश्मा. फा. चश्मह्.
चा. चीनाई. त्शा.
चाक. फा.
चाकर. फा. सं. चारक.
चांच. सं. चंचु.
चाडी, चाडीओ. सं. चाट, चाटु.
चादर. फा.
चापको, चाबक. फा. चाबुक.
चामडी, चामडुं, चाठुं, चामडुं, चामडीओ, चमार, चमडी. } सं. चर्म.
चार. सं. चत्वारः.
चारो, चोतरो, चबुतरो, चोरी, चाचर. सं. चत्वर.
चीथरुं. सं. चीवर.
चूडो, चूड, चूडी, चुडेल. सं. चूडा.
चूनो, चूरो, चूरण, चूरमुं, चूनी, चूंदडी. सं. चूर्ण.
चूलो. सं. चुल्लः.

चेलो. सं. चेटः.
चोक, चोकठुं, चोकर्डी, चोकडुं, चोको, चोकियात. सं. चतुष्क.
चोपट, चोपडी, चोपडो, चोपडुं, चोडुं. } सं. चतुष्पट.
चोपगां, चोपाई, चोपाया, चोपां. } सं. चतुष्पद, चतुष्पाद.
चोमासुं. सं. चातुर्मास.
चोरस. सं. चतुरस्त्र.
चोळी. सं. चोली.
चौटुं. सं. चतुर्वाट.

छ.

छ. सं. षट्.
छक. सं. चकित.
छछुंदर. सं. छुच्छुंदर.
छठ. सं. षष्ठी.
छत, छतुं. सं. सत.
छतरी, छत्तर. सं. छत्र.
छबी. अ. शबीह्.
छरी, छरो. सं. छुरी.
छाणा. सं. छगण.
छानुं. सं. छन्न.
छाल, छाली, छोडुं. } सं. छली.
छोकरो. सं. शावकः.

ज.

जकात. अ. झकात.
जख. फा. झक=शरमाववुं.
जखम. फा. झख्म.
जगन. सं. यज्ञ.
जंग. फारसी.
जंगल. सं.
जंगाल. फा. झंगार.
जडबुं. सं. जंभ.
जणस, जनस. अ. जिन्स.
जतन. सं. यत्न.
जती. सं. यति.
जनानखानुं, जनानो. } फारसी. झनानखानह्, झनानह्.
जनाब. अ.
जबर्द. अ. जब्र.
जबानी. फा. झबान.
जमणुं. सं. यामी उपरथी.
जरब. फा. झर्ब=धमैकी.
जरीफ. अ. जरीब.
जरूर. अ. झरूर.
जलदी. फा. जल्दी.
जव. सं. यव.
जवखार. सं. यवक्षार.
जवाब. अ.
जश. सं. यश.
जहान. फा.
जहान्नम. अ. जहन्नम.
जळो. सं. जलूका.
जाई. सं. जाति.
जांगलो. इं. एंगल्स.
जांघ. सं. जंघा.
जागीर. फा.

जाजरमान. सं. जाज्वल्यमान.
जात. सं. जाति.
जांबु. सं. जम्बु.
जामदार. फा.
जामीन,जमान. अ. झामिन,झमान.
जामो. फा. जामह्.
जायफळ. सं. जातिफलं.
जावंत्री. सं. जातीपत्री.
जासुद. अ. जासूस.
जाहिर. अ. झाहिर.
जाहोजलाली. अ. जाहोजलाल.
जाळ. सं. जाल.
जिन्दगी. फा. झिंदगी.
जियाफत. अ. झियाफत.
जिलो. अ. झिलअह्.
जीकर. अ. झिक्र.
जीद. अ. झिद्द.
जीभ. सं. जिव्हा.
जीरूं. सं. जीरकं.
जुजवी, जुज. अ. जुझवी, जुझ.
जुदो. फा. जुदा.
जुमले, जुमलो. अ. जुम्लह्.
जुम्मो. अ. झिम्मह्.
जुलाब. फा. जुल्लाब.
जुल्फा. फा. झुल्फ.
जुवान. सं. युवान्.
जुस्सो. अ. जोश.
जू. सं. यूका.
जूई. सं. यूथी.
जूनुं. सं. जीर्ण.
जूलम. अ. झुल्म.
जूवुं, जुवारी, जुगारी. सं. द्यूत.
जेठ. सं. ज्येष्ठ.
जेर. फा. झेर.
जेल. ईंग्रेजी.
जोग. सं. योग, योग्य.
जोत. सं. ज्योतिः.
जोतर. सं. योत्र.
जोबन. सं. यौवन.
जोर. फा. झोर.

झ.

झट. सं. झटिति.
झले. अ. जला.
झवेर. अ. जवहर.
झाड, झाडी. सं. झाटः, झटिः.
झाळ. सं. ज्वाला=आंच.
झेर. फा. झह्.

ट.

टकोरो. सं. टंकार.
टंकशाळ. सं. टङ्कशाळा.
टांक. सं. टंक.
टिप्पण. सं. टिप्पनी.
टीटोडी. सं. टिट्टिभ.
टीलुं. सं. तिलकं.
टुंकारो. सं. त्वंकार.

ठ.

ठट्ठो. सं. टट्टरी.
ठळियो. सं. अष्ठीलिका.
ठाकोर, ठाकोरजी, ठकराणी, ठक्कर, ठकरात, ठकराई, ठाकरडो. } सं. ठक्कुर.
ठाम. सं. स्थान.
ठावको. सं. स्थावक.

ड.

डकाळ, दुकाळ. सं. दुष्काल.
डाकण. सं. डाकिनी.
डाघो. फा. दाग.
डाभ. सं. दर्भ.
डाली. सं. डलक. छाब, रकाबी.
डेहली, डेहलुं. सं. देहली.
डोळी. सं. दोली.

ढ.

ढाल. सं.
ढीलुं. सं. शिथिल.
ढुंकडुं. सं. ढौक्=पासे आववुं.
ढोंग. सं. दंभ.
ढोर. सं. धुर्य.
ढोल. सं.

त.

तक्तो. फा. तख्तह्.
तकरार. अ. तक्रार.
तकलदी. अ. तक्लीदी.
तकसीर. अ.
तकादो. अ. तकादा.
तकियो. फा. तकियह्.
तख्त. फा.
तंग. फा.
तगारुं. फा. तगारह्.
तगावी. अ. तकावी.
तजवीज. अ. तजवीझ.
तणखलुं. सं. तृण.
तदबीर. अ.
तनदुरस्ती. फा. तन्दुरुस्ती.
तपसील. अ. तफसील.
तपास. अ. तफह्हुस.
तफावत अ. तफावुत.
तबीअत. अ.
तबेलो. अ. तबीलह्.
तमाम. अ.
तमाचो. फा. तमाचह्.
तमाशो. अ. तमाशा.
तम्बूरो. तुर्की. तम्बूरा.
तम्बोळ. सं. ताम्बूल.
तम्मर. सं. तिमिर.
तरकारी. सं.
तरजुमो. अ. तर्जुमह्.
तरफ. अ. तर्फ.
तरस. सं. तृषा.
तरवार. सं. तरवारि, तलवारण.
तल. सं. तिल.
तलब-प. अ. तलब्.
तलाक. अ.

तलास. अ. तलाश्.
तवंगर. फा.
तवारीख. अ.
तसु. अ. तसूज्.
तहकुब. अ. तवक्कुफ.
तहनामुं. फा. तयनामा. तय. अ. नामा. फा.
तळाव. सं. तडाग.
तळियुं, तळी, तळेटी, तळाई. } सं. तल.
ताक, तराक. सं. तर्कु.
ताकुं. अ. ताकह्.
ताजगी, ताजुं. फा.ताझगी, ताझह्.
ताजवुं. फा. तराझू.
ताजाकलम. फा. ताझकलम.
ताजुब. अ. तअज्जुब्.
ताड. सं. ताल.
तांबुं. सं. ताम्र.
ताबूत. अ.
ताबेदार. अ. ताबे. अ. दार. फा. प्रत्यय.
तार. सं.
तारीख. अ.
तारीफ. अ.
तालुको. अ. तअल्लुका.
तालेम. फा. तालीम.
तालेवंत, तालेवर. ताले. अ. मंद. फा.; ताले. अ. वर. फा.
तावीज. अ. तअवीझ.
तासक. अ. तश्क.
तासीर. अ.
तांसुं. अ. तासा.
ताळवुं. सं. तालु.
ताळी. सं. ताल.
ताळुं. सं. तालकं.
तीखुं. सं. तिक्तं.
तीज. सं. तृतीया.
तीतर. सं. तित्तिर.
तीर. फा.
तुं. सं. त्वम्.
तुकम. फा. तुख्म.
तुंबडी. सं. तुम्बिका.
तुरत. सं. त्वरित.
तुवर. सं. तुवरी.
तुराई. सं. तूरी.
तूरुं. सं. तुवर.
तेजाब. फा. तेझाब.
तेनात. अ. तईनात.
तेल. सं. तैल.
तैयार. अ.
तोछडुं. सं. तुच्छ.
तोप. तुर्की.
तोफा. अ. तुह्फह्.
तोफान. अ. तूफान.
तोबा. अ. तौबह्.
तोरो. अ. तुर्रह्.
तोशाखानुं. फा. तोशक्खाना.
तोहमत. अ. तुह्मत.

थ.

थर. सं. स्तर. स्तृ धा.

थळ. सं. स्थल.

थान. सं. स्तन.

थोडुं. सं. स्तोकम्. प्रा. थुक्कम्.

द.

दगदगो. फा. दगदगह्.

दगलबाज, दगो. फा. दगलबाझ, दगा.

दफतर. फा. दफ़्तर.

दम. फा.

दरकार. फा.

दरखास. फा. दर्ख्वास्त.

दरघा. फा. दर्गाह्.

दरजी. फा. दरझी.

दरजो. अ. दरजह्.

दरद. फा. दर्द.

दरबार. फा. दर्बार.

दरमायो. फा. दर्माहा.

दरमियान. फा. दर्मियान.

दरवाजो. फा. दर्वाझह्.

दरवान. फा. दर्बान.

दरवेश. फा. दर्वेश.

दरिआफ. फा. दर्याफ़्त.

दरियो. फा. दर्या.

दरो. सं. दूर्वा.

दलील. अ.

दसकत. फा. दस्तखत.

दस्त. फा.

दस्तावेज. फा. दस्तआवेझ.

दस्तूर. फा.

दहीं. सं. दधि.

दळदर. सं. दरिद्र.

दाखल. अ. दाखिल.

दाडम. सं. दाडिम, डालिम.

दाढ. सं. दाढा.

दाढी. सं. दाढिका.

दाणो. फा. दानह्.

दातरडुं. सं. दात्रं.

दांत. सं. दंत.

दादर. सं. दद्रु.=दराज.

दाद. फा.

दानो. फा. दाना.

दाबडी, दाबडो, दाभलो-ली. अ. दब्बह्.

दारू. फा.

दावो. अ. दाअवा.

दासी.* सं.

दाळ. सं. दल.

दिएर. सं. देवर.

दिबाचो. फा. दीबाचह्.

दिल. फा.

दिलगीर. फा.

दीवान. फा.

---

* गूजराती शब्दोमां स होय तेमां इ के य मळवाथी तालु श थायछे. जेमके डोसो, डोशी, मासो, माशी, पीरसो, पीरश्युं. परंतु शुद्ध संस्कृत शब्दोने ए नियम लागु पडतो नथी.

दीवाल. फा. दीवार.
दुकान. अ. दुक्कान.
दुनिया. अ. दुन्या.
दुरस्त. फा. दुरुस्त.
दुवा. अ. दुआह्.
दुश्मन. फा.
दुशालो. फा. दोशालह्.
दूध. सं. दुग्ध.
दूबळुं. सं. दुर्बल.
दूरबीन. फा.
देदार. फा. दीदार.
देवदार. सं. देवदारु.
देवल. सं. देवालय.
देहेशत. अ. दहशत.
दोजख. फा. दोझख.
दोरी, दोरडुं. सं. दोरक.
दोलत. अ. दौलत.
दोस्तदार. फा.

ध.

धजा. सं. ध्वजा.
धणी. सं. धनी.
धंतूरो. सं. धत्तूर.
धान. सं. धान्य.
धूळ. सं. धूलि.

न.

नकल. अ. नक्ल.
नकशो. अ. नक्शह्.
नकीब. अ.
नखरा. अ. नखरह्.
नखोद. सं. निषूद.
नगद-दी. अ. नक्द.=रोकड.
नगीन. फा.
नजदीक. फा. नझ्दीक.
नजर, नजरकेद. अ. नझ्र, नझ्र-केद.
नजलो. अ. नझ्लह्.
नजिस. अ.
नठारुं. सं. नष्ठ.
नठोर. सं. निष्ठुर.
नणन्द. सं. ननांदृ.
नथी. सं. न+अस्ति=नास्ति.
नफ्फट. सं. निस्त्रप. अ. नफर.
नफो. अ. नफअ.
नबळुं. सं. निर्बल.
नमार. सं. नीवार.
नमूनो. फा. नमूनह्.
नरम. फा. नर्म.
नवराश. सं. निवृत्ति.
नवरुं. सं. निवृत्त.
नवाब. अ. नव्वाब.
नवीसन्दो. फा. नवीसिंदह्.
नवुं. सं. नवं.
नस. सं. स्नसा.
नसियत. अ. नसीहत.
नसीब. अरबी.
नस्तर. फारसी. नीस्तर.
नहर, नहेर. अ. नह्र.

नळी, } सं. नालिका.
नळीउं, माळ. }
नाक. सं. नक्र.
नाखुदा. फा.
नाखुश. फा.
नागुं. सं. नग्नं.
नाजर. अ. नाझिर.
नाजुक. फा. नाझुक.
नाणुं. सं. नाणकं.
नात. सं. ज्ञाति.
नादार. फा.
नादान. फा.
नापीक. सं. नापित.
नाफरमानी. फा. नाफर्मानी.
नाबूद. फा.
नामदार. फा.
नामवर. फा.
नायब. अ. नायिब.
नारंगी. सं. नारंग.
नासूर. अ.
निघा. फा.
निरख. फा. निर्ख.
निशान. फा.
निस्बत. अ.
निसासो. सं. निश्वासः.
नीम. सं. नियम.
नीमे. फा. नीमा.
नुकसान. अ. नुक्सान.
नूर. अ.
नेक. फा.
नेण. सं. नयन.
नेह. सं. स्नेह.
नोक. फा.
नोकर. फा. नौकर.
नोम. सं. नवमी.
नोळियो. सं. नकुल.

प.

पखवाडियुं. सं. पक्षवार.
पखाल. सं. पयःखल्ल.
पग. सं. पद. पाद.
पछी. सं. पश्चात्.
पंजाब. फा. पंज (पांच) + आब.
पंजो. फा. पंजह्.
पडछायो. सं. प्रतिछाया.
पडोशी. सं. प्रतिवासी.
पतीज. सं. प्रतीत, प्रत्यय.
पत्तो. सं. पत्रक.
पत्थर. सं. प्रस्तर.
पंदर. सं. पंचदश.
पनो. सं. परिणाह.
पर. फा.=पीछां.
परगणुं. फा. पर्गना.
परनाळ. सं. प्रणालिका.
परब. सं. प्रपा.=मुसाफरोने पाणी पावानी जग्या.
परवरशी. फा. पर्वरिशी.
परवा. फा. पर्वा.
परवानो. फा. पर्वानह्.

परवाळुं. सं. प्रवाल.
परसेवो. सं. प्रस्वेद.
परहेज. फा. पर्हेझ.
पराणे. सं. प्रायेण.
परोणो. सं. प्राहुण, प्राघुण.
परार. सं. परारि.
पराळ. सं. पलाल.
पलक. सं. पल.
पलंग. सं. पर्यंक, पल्यंक.
पलटण. फ्रेंच. बटालीऑं.
पलाण. सं. पल्यान.
पसंद. फा.
पस्तावो. सं. पश्चात्ताप.
पहेरो. सं. प्रहर. फा. पह्र.
पहोर. सं. प्रहर.
पहोरेगीर. फा. पह्रगीर.
पळियां. सं. पलित.
पळी. सं. पालिका.
पांख. सं. पक्ष.
पांगळुं. सं. पंगु.
पांजरूं. सं. पिंजर.
पा. सं. पाद.
पाखर. सं. प्रक्षर.
पाखंड. सं. पाषंड.
पाजी. फा.
पाटो (लूगडानो). सं. पट्टः.
पाणी. सं. पानीयं.
पादर. सं. पद्र.
पादशाह. फा.
पान. सं. पर्ण.
पानो. सं. प्रस्नव.
पापड. सं. पर्पट.
पायगा. फा.
पायजामो. फा. पायजामह्.
पारसमणी. सं. स्पर्शमणि.
पारेवुं. सं. पारावत.
पारो. सं. पारद.
पालव. सं. पल्लव.
पावडी. सं. पादुका.
पासे. सं. पार्श्वे.
पासो. सं. पाशक.
पींछ. सं. पिच्छ.
पीठ, पूठुं. सं. पृष्ठ.
पीठी. सं. पिष्टं. लोट.
पीप. पोर्तु. पीपा. पाणी भरवानुं.
पुख्त. फा.
पुराणी. सं. पौराणिक.
पुस्तो. फा. पुश्तह्.
पूछडुं. सं. पुच्छ.
पूजाराधे. सं. पूज्याराध्य.
पूंजी, पूंजो. सं. पुंज.
पून. सं. पुण्य.
पूनेम. सं. पूर्णिमा.
पूमडुं. फा. पुम्बा.
पेगम्बर. फा. पैगंबर.
पेच. फा.
पेजार. फा. पैझार.
पेंडो. सं. पिंड.

पेदास. फा. पैदाइश.
पेलवान. फा. प्हेलवान.
पेशवा. फा. पेश्वा. पेश=आगळ.
पेशाब. फा.
पेशो. फा. पेशह्.
पेस्तर. फा. पेश्तर.
पोइश. सं. पश्य.
पोटलुं—ला—ली. सं. पोटलिका.
पोलाद. फा. पौलाद.
पोशाक. फा.
पोळ. सं. प्रतोली.
पोळी. सं. पोलिका.
प्याज. फा.
प्यादो. फा. प्यादह्.
प्यालो. फा. प्यालह्.
प्रगळ. सं. प्रगल्भ.

फ.

फक्त. अ. फकत.
फकीर. अ.
फजेती. अ. फझीहती.
फटकडी. सं. स्फटी.
फडनवीस. फा. फर्दनवीस. फर्द. अ. नवीस. फा.
फणस. सं. पनस.
फतेह. अ. फत्ह.
फना. अ.
फरक. अ. फर्क.
फरज. फा. फर्झ.
फरजन. फा. फर्जन्द.
फरद. अ. फर्द.
फरमान. फा. फर्मान.
फरसबंदी. फा. फर्शबंदी. फर्श. अ. बंदी. फा.
फरसी. सं. परशु.
फरास. अ. फर्राश.
फराळ. सं. फलाहार.
फर्याद. फा.
फरेब. फा.
फरेस्तो. फा. फरिश्तह्.
फलंग. सं. प्लवन. प्लव् धा.
फलाणुं. अ. फुलान.
फस. अ. फस्द.
फसल. अ. फस्ल.
फागण. सं. फाल्गुन.
फाजल. अ. फाझिल.
फानस. फा. फानूस.
फाम. अ. फह्म.
फायदो. अ. फायदह्.
फारक. अ. फारिग.
फारगती. अ. फारिग्खती.
फिकर. अ. फिक्र.
फिदा. अ.
फिरंगी. फ्रांक उपरथी.
फिसाद. अ. फसाद.
फुदनो. फा. फुदीना.
फुरजो. अ. फुर्झह्.
फुरसद. अ. फुर्सत.
फेण. सं. फणा.

फेफसां. सं. फुप्फुस.
फेरिस्त. अ. फिह्रिस्त.
फेल. अ. फिअल.
फोज. अ. फौज.
फोफळ. सं. पूगफल.

ब.

बकरो. सं. बर्करः.
बकाल. अ. बक्काल.
बक्षी. फा. बख्शी.
बक्षिस. फा. बख्शिश.
बखतर. फा. बक्तर.
बखील. अ.
बख्त. फा.
बगलो. सं. बक.
बगासुं. सं. विकास.
बगीचो. फा. बागीचह्.
बचुं, बच्चो. सं. वत्स.
बजार. फा. बाझार.
बंड. सं. खंडन.
बंद. फा.
बंदी. फा.
बंदीखानुं. फा. बंदीखानह्.
बंदो. फा. बंदह्.
बंदोबस्त. फा.
बरकत. अ.
बरखास. फा. बर्ख्वास्त.
बरतरफ.फा.बरतर्फ.बर.फा.तर्फ.अ.
बरदास्त. फा.
बरफ, बरफी. फा. बर्फ, बर्फी.
बरबाद. फा. बर्बाद.
बराबर. फा.
बलके. फा. बल्के.
बला. अ.
बस. फा.
बळद. सं. बलीवर्द्द.
बहादुर. फा.
बहार. फा.=खीलवुं.
बहाल. फा. ब. फा. हाल. अ.
बाग. फा.
बाजी. फा. बाझी.
बाजीगर. फा. बाझीगर.
बाजू. फा. बाझू.
बाजूबंध. सं. बाहुबंध.
बाजे. अ. बाझे.
बातल. अ. बातिल.
बाद. फा.
बाब. अ.
बाबत. फा.
बामदाद. फा. बाम्दाद.
बार (बंदूकनो). फा.
बार. सं. द्वादश.
बारणुं. सं. वार.
बार्कस. फा. बार्केश.
बारगीर. फा. बार्गीर.
बारदान. फारशी. बार्दान.
बारनशी. फा. बारानवीसी.
बारीक. फा.
बिन.=दीकरो. अ.

बियाबान. फा.
बिलकुल. अ.
बिलोर. फा. बिल्लौर.
बी, बीयुं. सं. बीजं.
बीमार. फा.
बुजरग. फा. बुझुर्ग.
बुनियात. फा. बुन्याद.
बुलाख. अ. बुलाक.
बेत. फा. बैत.
बेन. सं. भागिनी.
बेरुं. सं. बधिर.
बेलाशक. अ. बिलाशक.
बेवकूफ. अ. बेवुकूफ. बे. फा. वुकूफ. अ.
बेश. फा.
बेहेस्त. फा. बहिश्त.
बैरी, बैरुं, बायडी. सं. भार्या.
बो. फा.
बोखार. अ. बुखार.
बोरडी. सं. बदरी.
ब्यान. फा. बयान.

भ.

भट्ठी. सं. भृष्टि.
भंडार. सं. भांडागार.
भतरीजो. सं. भ्रातृज.
भभुत–ती. सं. विभूति.
भांग. सं. भंगा.
भांड. सं. भंड.
भांडु. सं. बंधु.
भांय. सं. भूमि.
भाई. सं. भ्रातृ.
भाएग. सं. भाग्य.
भाड. सं. भ्राष्ट्र.
भाडुं. सं. भाटकं.
भाणो, भाणेज. सं. भागिनेय–यी.
भात. सं. भक्त=रांधेला चोखा.
भालो. सं. भल्ल.
भींत. सं. भित्ति.
भील. सं. भिल्ल.
भूख. सं. बुभुक्षा. भुज् धातु.
भूंड. सं. भूदार.
भेंस. सं. महिषी.
भोजाई. सं. भ्रातृजाया.

म.

मखमल. फा. मख्मल.
मग. सं. मुद्ग.
मगजी. फा. मग्झी.
मगदालिया. सं. मुद्गर.
मगदूर. अ. मक्दूर.
मगन. सं. मग्न.
मगरूर, मगरूब. अ. मग्रूर.
मच्छर. सं. मत्सर.
मंछा. सं. मनीषा.
मजकूर. अ. मझकूर.
मजबूत. अ. मझबूत.
मजमुदार. अ. मजमु. अ. दार. फा. प्रत्यय.
मजल, मंजल. अ. मंझिल.
मजहब. अ. मझूहब.

मजाक. अ. मझाह. हिं. मझाख.
मजीठ. सं. मंजिष्ठ.
मजूर. फा. मझदूर.
मंजूर. अ. मंझूर.
मता. अ. मताअ.
मतुं. सं. मतं.
मथाळुं, मथोडुं. माथुं जुवो.
मदत, मदद. अ. मदद.
मनसूबो. अ. मन्सूबह्.
मना. अ. मनआ.
मनाई. अ. मनही.
मनारो. अ. मिनारह्.
मफत. फा. मुफ्त.
मरज. अ. मर्झ.
मरजाद. सं. मर्याद.
मरजी. अ. मर्झी.
मरद. फा. मर्द.
मरतबो. अ. मर्तबह्.
मरामत. अ. मरंमत.
मरी. सं. मरीच.
मल. सं. मल्ल.
मलम. फा. मर्हम.
मलीदो. फा. मालीदह्.
मश.=बानुं. सं. मिष.
मशक. फा. मश्क.
मशगूल. अ. मश्गूल.
मशरू. अ. मश्रूअ.
मशहूर. अ. मशूहूर.
मशाल. अ. मशअल.
मश्करी. अ. मस्खरी.
मसनद. अ. मस्नद.
मसलहत. अ. मस्लिहत.
मसाण. सं. श्मशान.
मसालो. अ. मसालिह्.
मसीद. अ. मस्जिद.
मस्तान, मस्ती. फा. मस्त.
महकूब. अ. मौकूफ.
महाल. अ.
महावत. सं. महामात्र.
महिनो. फा. माह्यानह्.
मा. सं. मातृ.
मांकडुं. सं. मर्कट.
मांकण. सं. मत्कुण.
माखी. सं. मक्षिका.
माग. सं. मार्ग.
मांचो. सं. मंच.
माछलुं, माछली. सं. मत्स्य.
मांजर. सं. मार्जार= बिलाडी.
मांजर. सं. मंजरी.
माजी. अ. माझी.
माझम. अ. मुअझ्झम=मानवंत.
माझून=घेन चडे तेवो खावानो पाक.
माटी, मटोडी. सं. मृत्तिका.
मांटी, माटी, माटीडो. सं. मंतु.
माणस. सं. मनुष्य.
माणेक. सं. माणिक्य.
मातबर. अ. मुअतबर.

माथुं. सं. मस्तं.
मांदगी. फा.
मादा. फा.
मादुं. सं. मंद.
माफ. अ. मुआफ.
माफक. अ. मुआफिक.
मामलत. अ. मुआमलत.
मामूल. अ. मअमूल.
मामो, मामी, मामेरुं. सं. मामक.
मारफत. अ. मअरिफत.
मारवाड. सं. मरुपाट.
मालिक. अ.
मालमता. अ.
मालण. सं. मालिनी.
मालूम. अ. मअलूम.
माशूक. अ. मअशूक.
मासलो. अ. मसअलह्.
मासो. सं. माषः=तोल.
माहित. अ. माहियत.
माहे. फा. माहि.
माहेर. अ. माहिर.
मिजलस. अ. मजिलस.
मिजबानी. फा. मेझबानी.
मिजाज. अ. मिझाज.
मिजान. अ. मीझान.
मिनारो. अ. मिनारह्.
मिरजा. फा. मीर्झा.
मिल्कत. अ.
मिसरी. अ. मिस्री.

मिसल. अ. मिस्ल.
मिसाल. अ.
मीनाकारी. फा.
मुकरदमा. अ. मुकद्दमह्.
मुकरर. अ. मुकर्रर.
मुकादम. अ. मुकद्दम.
मुकाबलो. अ. मुकाबलह्.
मुकाम. अ.
मुखतेसर. फा. मुख्तसर.
मुखत्यार. फा. मुख्तयार.
मुडदुं. सं. मृतकं.
मुतालिक. अ. मुतअल्लिक.
मुत्सदी. अ. मुतसद्दी.
मुदत. अ. मुद्दत.
मुदाम. अ.
मुद्दो. अ. मुद्दआ.
मुनशी. अ. मुन्शी.
मुनसफ, मुनसिफ. अ. मुन्सिफ.
मुनीम. अ. मुनीब.
मुबारक. अ.
मुरब्बी. अ.
मुरब्बो. अ. मुरब्बा.
मुरवत. अ. मुरुव्वत.
मुलतवी. अ. मुल्तवी.
मुलाकात. अ.
मुलाम. अ. मुलाइम.
मुल्लां. अ. मुल्ला.
मुश्केल. अ. मुश्किल.

मुसलमान. अ. मुस्लिममान. मुस्लिम. अ. मान. फा. प्रत्यय.
मुसळुं. सं. मुसलः.
मुसाफरी. अ. मुसाफिरी.
मूंजी. अ. मूझी.
मूगट. सं. मुकुट.
मूगुं. सं. मूकं.
मूजब. अ. मूजिब.
मूठ. सं. मुष्टि.
मूतर. सं. मूत्र.
मूळ. सं. मूल.
मेज. फा. मेझ.
मेढो. सं. मेषः.
मेदान. अ. मैदान.
मेल. सं. मल.
मेवो. फा. मेवह्.
मेह. सं. मेघ.
मेहेताब. फा. मह्ताब.
मेहेमान. फा. मिहमान.
मेहेर. फा. मिह्र्.
मेहेरबानी. फा. मिह्रबानी.
मेहेराब. अ. मिहराब.
मेहेल. अ. महल.
मेहेसूल. अ. महसूल.
मैयत. अ. मैयित.
मों, म्हो. सं. मुख.
मोकूफ. अ. मौकूफ.
मोगरी. सं. मुद्गर=हथोडी.
मोगरा, सं. मुकुर. प्रा. मुग्गारो.
मोघम. अ. मुब्हम.
मोंघुं. सं. महार्घ.
मोज. अ. मौज.
मोजां. फा. मोझह्. पहेरवानां.
मोजां. अ. मौज. दरियानां.
मोजूद. अ. मौजूद.
मोजे. अ. मौझअ.
मोत. अ. मौत.
मोती. सं. मौक्तिक.
मोम. फा.
मोर. सं. मयूर.
मोरचो. फा. मोर्चह्.
मोरली. सं. मुरली.
मोलवी. अ. मौल्वी.
मोसल. अ. मुहस्सिल.
मोहोबत. फा. मह्ब्बत.
मोहोर. फा. मुन्ह=नाणुं.
मोहोरम. अ. मुहर्रम.
मोहोरुं. फा. मुहरह्.

य.

या. फा.
याद. फा.
याने. फा. यअनी.
यार. फा.
याळ. फा. अयाल.

र.

रकम. अ. रक्म.
रकाबी. अ. रिकाबी
रगत. सं. रक्त.

रंगरेज. फा. रंग्रेझ.
रंगीन. फा.
रजक. अ. रिझ्क.
रत. सं. ऋतु.
रतल. अ.
रती. सं. रक्तिका.
रद. अ. रद्द.
रन्धो. फा. रंदह्.
रफु. अ.
रमळ. अ. रमल.
रमूज. अ. रमूझ.
रवानगी. फा.
रवेस. फा. रविश.
रवैयो. फा. रवैयह्.
रसी, रास. सं. रश्मि.
रस्तो. फा. रास्तह्.
राई. सं. राजिका.
राखस. सं. राक्षस.
राजी, राजीनामुं. अ. राझी, राझीनामह्. राझी अ. नामह् फा.
राणी. सं. राज्ञी.
रात. सं. रात्रि.
रातब. अ. रातिब.
रातुं. सं. रक्तं.
रान. सं. अरण्य.
रास्त. फा.
राह, राहदारी. फा.
रिवाज. अ.
रुख. सं. ऋक्ष.
रुवां. सं. रोमन्.
रुश्वत. अ.
रूबरू. फा. रूबरू.
रूमाल. फा.
रूह. अ.=आत्मा.
रेखतो. फा. रेख्तह्.
रेच. सं. रेचनं.
रेजो. फा. रेझह्.
रेंट. सं. अरघट्ट.
रेण-न. सं. रजनी.
रेफ. सं. (ᶜ)
रेशम. फा.
रोज. फा. रोझ.
रोनक. फा.
रोब. अ. रुअब.
रोशनाई. फा. रोश्नाई.

ल.

लखपति. सं. लक्षपति.
लगन. सं. लग्न.
लंगर. फा.
लगाम. फा.
लवाजम. अ. लवाझिम.
लवाद. अ. लवाझ.
लश्कर. फा.
लाकडी. सं. लगुडिका.
लाख. सं. लाक्षा.
लाख. सं. लक्ष.=सो हजार.
लांग.सं. लंक. एक प्रकारनुं धान्य.
लाज. सं. लज्जा.

लाडु. सं. लड्डुकं.
लांबुं. सं. लंब.
लायक. अ. लाइक.
लाल. फा.
लालच. सं. लालसा.
लावो. सं. लाभ.
लाळ. सं. लाला.
लुंगी. फा.
लूण. सं. लवण.
लेजत. अ. लझ्झत.
लेजो. अ. लह्झह्.
लेबास. अ. लिबास.
लोहडुं, लोढुं. सं. लोहक.

व.

वइद, वैद. सं. वैद्य.
वकरो. सं. विक्रय.
वकील, वकालत. अ. वकील, विकालत.
वकूफ. अ. वुकूफ.
वक्कर. अ. वकर.
वखत. अ. वक्त.
वखा, वाखो. अ. वाकिअह्.
वखाण. सं. व्याख्यान.
वखूटुं, वछूटुं. सं. विसृष्ट.
वगर. अ. वगैर.
वगेरे. अ. वगैरह्.
वजन. अ. वझ्न.
वजीर. अ. वझीर.
वड. सं. वट.
वडां. सं. वडा.
वडील. सं. वृद्ध.
वंडो. सं. वरंडः.
वणज. सं. वाणिज्य.
वतन. अ.
वतीपात. सं. व्यतीपात.
वंत्याक. सं. वृंताक.
वदा, वदाई, विदाय. अ. वदाअ.
वफादार. अ. वफा. अ. दार. फा. प्रत्यय.
वरक–ख. अ. वर्क.
वरत. सं. व्रत.
वरत. सं. वरत्रा.=चामडानी पटी.
वरवुं. सं. विरूपं.
वरस. सं. वर्ष.
वलंदो. हालंडसे उपरथी.
वलदे. अ. वलदि.
वसवसो. अ. वस्वसह्.
वसीयत. अ.
वसीलो. अ. वसीलह्.
वसूल. अ. वुसूल.
वहाण. सं. वहित्री.
वहाणुं. सं. विभातं.
वहालुं. सं. वल्लभं.
वहु. सं. वधू.
वहेम. अ. वह्म.
वहेवार. सं. व्यवहार.
वा. सं. वायु.
वांक. सं. वक्र.

वाकेफ. अ. वाकिफ.
वाघ. सं. व्याघ्र.
वाघरी. सं. वागुरिक.
वाछरडुं, वाछरुं. सं. वत्स.
वाजबी. अ. वाजिबी.
वाजुं. सं. वाद्य.
वांझणी. सं. वन्ध्या.
वांटो. सं. वंट.
वाडी. सं. वाटिका.
वांढो. सं. वंढः.
वाणियो. सं. वणिज्.
वाणी. सं. वाणि.
वात. सं. वार्त्ता.
वांदर. सं. वानर.
वान. सं. वर्ण.
वाम. सं. व्याम.=माप.
वामणुं. सं. वामन.
वायज. अ. वाइझ.
वायदो. अ. वाइदह्.
वारस. अ. वारिस.
वारो. सं. वारः.
वाल. सं. वातल. खावाना.
वाल. सं. वल्ल. तोल.
वाली. अ.
वांस. सं. वंश.
वांसळी. सं. वंशिका.
वांसलो. सं. वासिः.
वांसो. सं. वंशः.
विख. सं. विष.
विजळी. सं. विद्युत्.
विटंबणा. सं. विडंबना.
विलायत. अ.
विवाह. सं.
विषे. सं. विषये.
विसामो. सं. विश्रामः.
वेंगण. सं. वंगन.
वेंत. सं. वितास्ति.
वेपार. सं. व्यापार.
वेर. सं. वैर.
वेरागी. सं. वैरागी.
वेलण. सं. वल्लनं.
वेलो. सं. वल्ली.
वेळु. सं. वालुका.

श.

शखस. अ. शख्स.
शंखणी. सं. शंखिनी.
शपत. सं. शपथ.
शब. सं. शव.
शरम. फा. शर्म.
शराप. सं. शाप.
शराब. अ.
शरीक. अ.
शरु, शुरु. अ. शुरुअ.
शरे. अ. शरअ.
शाकण. सं. शाकिनी.
शाक. सं.
शादी. फा.
शाबाश. फा.

शामिल. अ.
शाल. सं. शालि.=डांगर.
शाल. फा.
शाह. फा.
शाहेदी. अ. शाहिद.
शाहेर. अ. शाइर.
शिकस्त. फा.
शिकार. फा.
शिखंड. सं. शिखरिणी.
शिंगडुं. सं. शृंग.
शिथल. सं. शिथिल.
शियळ. सं. शील.
शियाळ. सं. शृगाल.
शियाळो. सं. शीतकालः.
शिर. सं.
शीकुं. सं. शिक्यं.
शीरो. फा. शीरह्.
शीष. सं. शीर्ष.
शीसो. फा. शीशह्.
शीळो.सं. शल्यः. एक जातनुं प्राणी.
शुकन, सुकन. सं. शकुन.
शुमार. फा.
शेखीदार. फा. शेख. अ. दार. फा. प्रत्यय.
शेज. सं. शय्या.
शेठ. सं. श्रेष्ठ.
शेतरंज. फा. शत्रंज. सं. चतुरंग.
शेतरंजी. फा. शत्रंजी.
शेतान. अ. शैतान.
शेतुर. अ. शह्तत.
शेर. फा.=वाघ.
शेरी, शेरडो. सं. शरणि.
शेवाळ. सं. शेवाल.
शेहेजोरी. फा. शहझोरी.
शेहेनशाह. फा. शहन्शाह.
शेहेर. फा. शह्.
शेहे. फा. शह.
शोख. अ. शौक.
शोर. फा.
श्रीफळ. सं. श्रीफल.

स.

संवत. सं. संवत्सर.
सइ. सं. सौचि.
सखत. फा. सख्त. सं. सक्त.
सखावत. अ.
सखुन. फा. सुखुन.
सगडी, शगडी. सं. शकटी.
संगीन. फा.
संगेमर्मर. फा.
सज. सं. सज्ज.
सजा. फा. सझा.
सजात. सं. सुजात, सजात.
संजोग. सं. संयोग.
सडक. सं. सरक.
सणगार. सं. शृंगार.
सत. सं. सत्.
सतजुग. सं. सत्ययुग.

सतम. फा. सितम्.
सतर. अ. सत्र.
सतार. फा. सितार.
सतारो. फा. सितारह्.
सदरहु. }
सदर. } अ. सद्र, सद्रुहू.
सदी. अ.
सधाम. सं. स्वधाम.
सन. अ.
सनद. अ.
सनेपात. सं. सन्निपात.
सफर. अ. सफ्र.
सफाई. अ.
सफेत. फा. सुफेद. सं. श्वेत.
सबक. अ.
सबजी. फा. सबझी.
सबब. अ.
सबर, सबुर. अ. सब्र.
सम, कसम. अ. कस्म.
समण. सं. शमन.
समणुं, शमणुं. सं. स्वप्न.
समशेर. फा. सम्शेर.
समसान. सं. श्मशान.
समीसांज. सं. सायंसमय.
समुं. सं. सम्यक्.
समेत. सं.
समेइ, समेदान. अ. शमअ, शमअ-
दान.शमअ.अ.दान.फा.प्रत्यय.
सरखुं. सं. सदृश.
सरजोरी. फा. सझोरी.
सरंजाम. फा.
सरत. सं. स्मृति.
सरदी. फा. सर्दी. सं. शरद्.
सरनशीन. फा. सर्निशीन.
सरनामुं. फा. शर्नामह्.
सरपाव. फा. सरेपाव.
सरबत. अ. शर्बत.
सरभरा. फा. सर्बराह्.
सरवस्व. सं. सर्वस्व.
सरसव. सं. सर्षप.
सरहद. फा.सर्हद.सर्. फा.हद. अ.
सराण. सं. शान.
सराफ. अ. सर्राफ.
सरियाम. अ. शारिआम.
सलंग. सं. संलग्न.
सलाम. अ.
सलामत. अ.
सलामी. अ.
सलाह. अ.
सलाट. सं. शिलाकुट्ट.
सलुक. अ.
सवा. सं. सपाद.
सवाद. सं. स्वाद.
सवाल. अ. सुवाल.
सवार. फा. सुवार.
ससरो. सं. श्वशुर.
ससलुं. सं. शशक.
सही. अ. सहीह्.

सळी, सळकडी. सं. शलाका.
सळेखमा. सं. श्लेष्मा.
सांई. सं. स्वामी.
सांकडुं. सं. संकट.
सांकळ. सं. शृंखला.
सांज. सं. संध्या.
सांड-ढ. सं. षंड.
सांढशी. सं. संदशः.
सांधो. सं. संधि.
सांबेलुं. सं. शंब.
साकर. सं. शर्करा.
साख. सं. साक्ष्य.
साग. सं. शाक.
साचुं. सं. सत्यं.
साज. सं. सज्ज.
साजन. सं. सज्जन.
साजिंदा. फा. साझिंदह्.
साजीखार. सं. सर्जिकाक्षार.
साजुं. सं. सज्ज.
साटुं, सट्टो. सं. सट्ट् आपवुं.
साठ. सं. षष्ठि.
साडा. सं. सार्द्ध.
साडी. सं. साटि.
साणुं, शाणुं. सं. स्वम.
सात. सं. सप्त.
सातु. सं. सक्तु.
साथिओ. सं. स्वस्तिक.
साद. सं. शब्द.
सादुं. फा. सादह्.
सान. अ. शान.
साप. सं. सर्प.
सापण. सं. सर्पिणी.
साफ. अ.
साबर. सं. शम्बर.
साबित. अ.
साबु. अ. शाबून.
सामत-द. सं. सामन्त.
सामळुं. सं. श्याम.
सामान. फा.
सामुं. सं. सन्मुख.
सामो. सं. श्यामक. प्रा. सामओ.
सायर. सं. सागर.
सारंगी. सं.
सारवान. फा. सार्वान.
साल. फा. साल=वरस. सं. शल्य. खाटलानुं.
सालम. अ. सालब.
सालस. अ. सर्लीस.
साव. सं. सर्व.
सावकुं. सं. सापत्न्यं.
सावज. सं. श्वापद.
सास. सं. श्वास.
सासू. सं. श्वश्रू.
साहाय. सं. सहाय्य.
साहुडी, शाहुडी. सं. शल्लकी.
साहेब. अ. साहिब.
साळवी. सं. शालिक.
साळी. सं. श्याली.

साळो. सं. श्यालः.
सिकलिगर. अ. सैकलगर. सैकल अ. गर फा. प्रत्यय.
सिक्को. अ. सिक्कह्.
सितारो. फा. सितारह्.
सिपाई. फा. सिपाही.
सिफारस. फा. सिफारिश.
सिबंदी. फा. सिबंदी.
सिरपेच. फा. सिर्पेच.
सिरस्तेदार. } फा. सिरश्तह्दार.
सिरस्तो. } सिरश्तह्.
सिलेदार. फा. सलाह्दार.
सिवाय. अ.
सीनो. फा. सीनह्.
सीम. सं. सीमा.
सीरी. फा. शीरीनी.
सीसुं. सं. सीसं.
सुकान. अ. सुक्कान.
सुखड. सं. श्रीखंड.
सुद, शुद. सं. शुदि.
सुन्नत. अ.
सुरई. सं. सुरा.
सुरंग. सं. सुरंगा.
सुरमा. फा. सुर्मह्.
सुरवाळ. अ.
सुर्खी. फा.
सुलतान. अ.
सुलूक. अ.
सुस्ती. फा.

सूंठ. सं. शुंठि.
सूंड—ढ. सं. शुंडा.
सूतर, सूतळी. सं. सूत्र.
सूतार. सं. सूत्रधार.
सून. सं. शून्य.
सूनकार. सं. शून्यकार.
सूपडुं. सं. शूर्प.
सूबेदार. अ. सूबह्दार. सूबह् अ. दार फा. प्रत्यय.
सूबो. अ. सूबह्.
सुर. सं. स्वर.
सूर. सं. शौर्य.
सूरत. फा.=चेहेरो.
सूळ. सं. शूल.
सेंथी. सं. सीमन्त.
सेर, सेहेल. अ. सैर.
सो. सं. शत.
सोईयाणी, सइयाणी. सं. सात्विका.
सोगन. फा. सौगंद.
सोगात. फा. सौगात.
सोदागर. फा. सौदागर.
सोदो. फा. सौदा=माल.
सोनुं. सं. सुवर्ण.
सोबत. अ. सुह्बत.
सोभाग. सं. सौभाग्य.
सोमल. फा. सुंबुल.
सोय. सं. सूचि.
सोवासण. सं. सुवासिनी.
सोहाग. सं. सौभाग्य.

सोळ. सं. षोडश.

ह.

हक. अ. हक्क.
हकारुं. सं. हक्कार.
हकीम. अ.
हकूमत. अ. हुकूमत.
हंगामो. फा. हंगाम.
हज. अ. हज्ज.
हजरत. अ. हिज्रत.
हजाम. अ. हज्जाम.
हजार. फा. हझार.
हजीरो. अ. हझीरह्.
हजूर. अ. हुझूर.
हडताल. सं. हरिताल.
हथेली. सं. हस्ततल.
हद. अ. हद्द.
हपतो. फा. हफ्तह्.
हबसी. अ. हब्शी.
हमणा. सं. अधुना.
हमाम. अ. हम्माम.
हमाल. अ. हम्माल.
हमी. अ. हामी.
हमेल. अ. हमाइल.
हमेश. फा. हमेशह्.
हयात. अ.
हर. फा.
हरगीज-स. फा. हर्गिझ.
हरडे. सं. हरीतकी.
हरण. सं. हरिण.
हरदम. फा. हर्दम.
हरफ. अ. हर्फ.
हरराज. अ. हर्राज.
हरस. सं. अर्श.
हराड, अराढ. सं. अष्टादश.
हराम. अ. हर्राम.
हरियाळुं. सं. हरित.
हरीफ. अ.
हरोल. तुर्की. हरावल.
हलक. अ. हल्कह्.
हलकारो. फा. हर्कारह्.
हलवो. अ. हल्वा.
हलाक. अ.
हलाल. अ.
हवा. फा.
हवाइ. फा.
हवाडो. सं. आहाव.
हवाल. अ. अह्वाल.
हवेली. अ.
हसद. अ.
हांडी, हांल्ली. सं. हंडिका, हंडी.
हांसल. अ. हासिल.
हाक. सं. हक्क.
हाकम, हाकेम. अ. हाकिम.
हाजर. अ. हाझिर.
हाट. सं. हट्ट.
हाडकुं. सं. हड्ड.
हाथ. सं. हस्त.
हाथणी. सं. हस्तिनी.

हाथी. सं. हस्ती.
हाम. अ. हामी.
हाल. अ.
हालत. अ.
हालमस्त. हाल. अ. मस्त. फा.
हिकमत. अ. हिक्मत.
हिकायत. अ.
हिंग. सं. हिंगु.
हिंगळोक. सं. हिंगूल.
हिजरी. अ. हिज्री.
हिंडोळा, सं. हिन्दोल.
हिम्मत. अ.
हिमायत. अ.
हिसाब. अ.
हिस्सो. अ. हिस्सह्.
हीक. सं. हिक्का.
हीण. सं. हीन.
हीरो. सं. हीरं.
हुं. सं. अहम्.
हुंडी. सं. हुंडिका.
हुंनु. सं. उष्ण.
हुजत. अ. हुज्जत.
हुनर. फा.
हुरमत. अ. हुर्मत.
हुकम. अ. हुक्म.
हेड. सं. हडि.
हेडकी. सं. हेक्का.
हेबक. अ. हैबत.
हेमक. अ. अह्मक=गांडो.
हेरान. अ. हैरान.
हेवान. अ. हैवान.
हेवाल. अ. अह्वाल.
हैयुं. सं. हृदय.
होज. अ. हौझ.
होठ. सं. ओष्ट.
होडी. सं. होड.
होदो. अ. उह्दह्.
होश. फा.
होशियार. फा.
होळी. सं. होलिका.

समाप्त.

